

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalsainete õpetamine põhikoolis

Birgit Ritsbek

ERASMUSE VÄLISÜLIÕPILASTE KOHANEMISE TOETAMINE
TUDENGIORGANISATSIOONIDE POOLT

bakalaureusetöö

Juhendaja: Karmen Trasberg

Läbiv pealkiri: Välisüliõpilaste kohanemise toetamine

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Karmen Trasberg (PhD haridusteadus)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsemiskomisjoni esimees: Hasso Kukemelk (PhD)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Resümee

Erasmuse välisüliõpilaste kohanemise toetamine tudengiorganisatsioonide poolt

Töö teoreetiline osa annab ülevaate Erasmus+ programmist ning välisüliõpilaste mobiilsustrendidest, samuti kohanemiskustest ning kohanemist toetavatest meetmetest. Uurimuse eesmärk oli anda ülevaade Erasmuse välisvahetuses osalenud tudengite arvamustest kohanemise toetamisel tudengiorganisatsioonide poolt. Andmete kogumiseks kasutati autori enda koostatud osaliselt struktureeritud intervjuud, millega uuriti nelja Eesti tudengit, kes on viimase kahe aasta jooksul Erasmuse programmis osalenud. Uurimuse tulemused näitasid, et üliõpilased vajavad kõige enam toetust majutuse leidmisel, mille tingis iseseisvalt hangitud informatsiooni ebapiisavus või kättesaamatus. Samas toodi välja tudengiorganisatsioonide aktiivne tegevus sotsiaalses elus, mis lihtsustas tutvusringkonna teket. Uurimuses osalenute sõnul avaldus tudengiorganisatsioonide toetus kõige rohkem orientatsiooninädala jooksul ning vähem eksamiperioodil.

Märksõnad: Erasmuse välistudengid, kohanemise toetamine, tudengiorganisatsioonid.

Abstract

Student organisation support provided to Erasmus exchange students' adaptation process

The theoretical part of the thesis provides an overview of the Erasmus+ program and it gives a view about international student mobility trends. It also provides an overview of adjustment issues and measures necessary to support adaptation. The purpose of this research was to provide an overview of the Erasmus students' perceived support during the adaptation process, provided by student organisations. Data acquisition was part of the author's own semi-structured interview; the interview was used to examine four Estonian students who participated in the Erasmus exchange programme in the past two years. The research revealed that the students needed the most support in finding accommodation, which was caused by the inadequacy of the information collected independently, or unavailable. However, the student organisations were actively engaged in social life, which eased the formation of acquaintanceship. According to the study participants, student organisations' support was most perceived during orientation week and less during the exam period.

Keywords: Erasmus students, adaptation support, student organisations.

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sissejuhatus	5
1. Õpiränne	5
1.1. Välisüliõpilaste mobiilsustrendid	5
1.2. Eesti üliõpilaste mobiilsus läbi Erasmus+ programmi	7
2. Välistudengite kohanemiskeskused	8
2.1. Kohanemisperioodid	10
2.2. Psühhosotsiaalsed kohanemiskeskused.....	11
2.3. Elukorralduslikud kohanemiskeskused.....	12
2.3.1. Majutus.....	13
2.4. Akadeemilised kohanemiskeskused.....	14
3. Üliõpilaste kohanemist toetavad meetmed.....	16
3.1. Sotsiaalvõrgustikud	16
3.2. Orientatsiooniprogrammid	17
4. Metoodika.....	18
4.1. Valim	18
4.2. Andmete kogumine	18
4.3. Andmete analüüs	19
5. Tulemused	20
5.1. Tudengiorganisatsioonide tugitegevused	21
5.2. Kohanemine sihtriigis, kus tegutses ESN.....	23
5.3. Kohanemine sihtriigis, kus tudengiorganisatsioonid puudusid	27
5.4. Enim toetust vajavad valdkonnad.....	28
6. Arutelu.....	32
Kasutatud kirjandus	36
Lisa 1. Intervjuuküsimuste kava.....	41
Lisa 2. Väljavõtte kodeerimisest programmiga QCAmap.....	42

Sissejuhatus

Erinevate kultuuritaustade, käitumisnormide ning keeleliste omapärade tõttu kohanevad vahetustudengid uues keskkonnas erinevalt. Kohanemise kohta on läbi viidud mitmeid uuringuid (Olivas & Lee, 2006; Ward, Bochner, & Furnham, 2008) ent ometi vajab antud teema lähemat uurimist, sest katmata on just tudengiorganisatsioonide poolt pakutud toetusvaldkonnad.

Autorile teadaolevalt on Eestis varasemalt uuritud „*Tuutorite rolli välistudengite kohanemisel Tartu Ülikooli näitel*“ (Einla, 2007) ning sama autori poolt läbi viidud magistritöö teemal „*Välisüliõpilaste kohanemine Tartu Ülikooli näitel*“ (2009).

Käesoleva uurimuse eesmärgiks on uurida, millised on nelja eestlasest Erasmus välisvahetusel viibinud tudengi arvamused välisüliõpilaste kohanemise toetamisest tudengiorganisatsioonide poolt.

1. Öpiränne

Alates 1987. aastast ehk ligi 30 aastat on Euroopa Liit rahastanud Erasmus programmi, mis on võimaldanud enam kui kolmel miljonil euroopa tudengil veeta osa oma üliõpilasteest väliskõrgkoolis. 2013. aastal kinnitas Euroopa Parlament heaks uue Euroopa Liidus käivitatava haridus-, koolitus-, noorsoo- ja spordiprogrammi Erasmus+. Programmi eelarve seitsmeks aastaks (2014-2020) on 14,7 miljardit eurot, mille abil toetatakse eelmainitud valdkondi. (Erasmus+ Programme Guide, 2016).

Programmi peamiseks eesmärgideks on rahvusvahelise kogemuse ja koostöö toel edendada oskusi ja tööalast konkurentsivõimet ning ajakohastada haridus- ja koolitussüsteeme ning noorsootööd. Üheks eesmärgiks on ka kogemuste ja oskusteabe vahetamine erinevate organisatsioonide vahel. Koostöö projektid on ka eelduseks uute kõrgkoolide ja ettevõtete teadmusühenduste loomiseks.

1.1. Välisüliõpilaste mobiilsustrendid

Üliõpilaste hulk maailmas, kes suunduvad välisriiki õppima on jätkuvalt tõusuteel, ulatudes 2014. aastal ligi 5 miljonini, mida on üle poole rohkem, võrreldes 2000. aastaga, kui välistudengite arv oli 2,1 miljonit. Majanduskoostöö- ja Arengu Organisatsiooni (OECD) andmetel ulatub demograafilisi muutusi arvesse võttes vahetusüliõpilaste arv 2025. aastal ligi 8 miljonini (ICEF, 2015).

Maailmas on sihtkohtade nimistus aastaid esirinnas olnud USA (19%), Suurbritannia (10%), Saksamaa (5%), Prantsusmaa (6%) ning Austraalia (6%), kus õpib ligikaudu 50%

kõigist välisüliõpilastest. Ometi on USA ning UK populaarsus vähenema hakanud ning silma hakkavad üha enam paistma nii Austraalia kui ka Kanada. Lisaks suureneb järjepidevalt ka regionaalne liikuvus, mille puhul üliõpilased eelistav eksootiliste ning kaugute maade ees pigem kodule lähedasemaid piirkondi. Näiteks kasvas Kesk-, ning Ida-Euroopas regionaalne liikuvus 25%-lt 40%-ni, olukorda soodustavad kindlasti ka madalamad reisikulud ning lähedasem kultuuritaust (UNESCO, 2016). Seda toetab ka 1984. aastal Surdami ning Collinsi poolt läbi viidud uurimus, mille tulemustest selgus, et välistudengite kultuuritaust mängib kohanemisprotsessis olulist rolli, seega aitab sarnasuste leidmine inimestel uues keskkonnas oluliselt paremini ning kiiremini kohaneda (Senyshyn, R, Warford, M.K, Zhan, J. (2000)). Suure tõenäosusega ühtivad väiksema regionaalse liikuvuse korral ka valitud sihtriigi sümbolid, rituaalid ning kombestik.

Tudengite mobiilsus suureneb aastast aastasse ligikaudu 10% ning suure panuse annab sellesse ka üliõpilaste mobiilsus Aasias, kus Hiina, India ning Lõuna-Korea moodustavad esikolmiku, saates välisvahetusse suurima arvu tudengeid. Pääegu iga kuues välistudeng on Hiinast ning kokku moodustavad Aasiast pärit tudengid ligi 53% kõigist välismaal õppivatest üliõpilastest (UNESCO, 2016). Ometi loob see antud regionist pärit tudengitele ebasoodsa aluspinna sotsiaalses keskkonnas kohanemiseks, sest Browni (2009) põhjal eelistatakse suhelda eelkõige rahvuskaaslastega, see omakorda vähendab uue kultuuri tundmaõppimist ning kohalikega suhtlust. Statistika põhjal on enim välistudengeid pärit just Aasiast ning antud käitumist on samuti täheldatud enim Aasiast pärit tudengite seas (Brown, 2009; Smith & Khawaja, 2011).

Euroopa riikidest saadab enim tudengeid välisriiki Saksamaa, millele järgneb Prantsusmaa, antud riigid on ka populaarseimate sihtriikide seas. Suurimateks regionideks on Lääne-Euroopa ning Põhja-Ameerika, moodustades üheskoos 57% kogu maailmas õppivatest välistudengitest. Järgnevad Aasia ja Vaikse-Ookeani piirkond (19%) ning Kesk- ja Ida-Euroopa (10%) (UNESCO, 2016).

Euroopa kontekstis olid 2013/2014 õppeaasta populaarseimateks sihtkohtadeks Hispaania ligi 40 tuhande välistudengiga, Saksamaa, Prantsusmaa, Suurbritannia ning Itaalia. Baltimaadest oli populaarseim Leedu, võttes vastu 2467 välistudengit, Eesti järgnes 1302 tudengiga ning lõpuks Läti 1231 välistudengit. Sooliselt domineerivad Erasmuse välistudengite hulgas naissoost üliõpilased, moodustades 2013/2014 õppeaastal 61%. Samal aastal Erasmuse programmis õppivate välisüliõpilaste populaarseimateks erialavalikuteks olid sotsiaalteadused, ärimus ning juura; antud tudengitest 67% õppis bakalaureuseastmes (EC Erasmus Statistics, 2013-14).

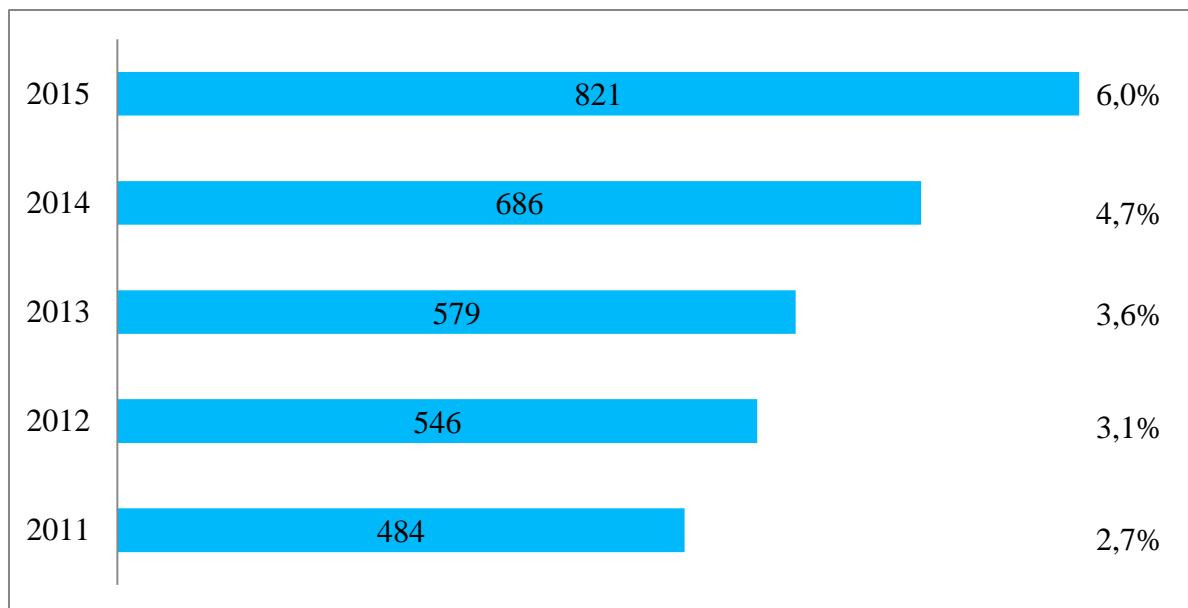
Lühiperioodilised vahetusprogrammid nagu Erasmus+, pakuvad tudengitele hulgaliselt võimalusi nii vahetuperioodi ajal kui ka pärast seda, suurendades nende karjäärivõimalusi. Eelnevate andmete põhjal ei näita üliõpilaste mobiilsus ka kahanemisetrende ning ülikoolide poolt arengukavasse seatud eesmärk õpirände soodustamiseks aitab samuti tudengite mobiilsuse kasvule kaasa.

1.2. Eesti üliõpilaste mobiilsus läbi Erasmus+ programmi

Eesti liitus Erasmuse õpilasvahetusprogrammiga 1998. aastal ning esimesed üliõpilased suundusid partnerülikoolidesse alates 1999/2000 õppeaasta sügisest. Enamasti kasutatakse Erasmuse programmi bakalaureuse- ja magistriõppes, tunduvalt vähem doktoriõppes (SA Archimedes, 2012). Tartu Ülikooli 2015. aasta tegevusaruande andmetel suundus 2014/2015. õppeaastal Tartu Ülikoolist välismaale kokku 369 vahetusüliõpilast, kellest 100 viibis välispraktikal. Lausa 73% väliskõrgkoolides õppinud ja välispraktikal osalenud üliõpilastest kasutas Euroopa Liidu kõrgharidusprogrammi Erasmus.

Väljaminevate õppurite koguarvult olid suurimad vahetusse lähetajad 2013/2014 õppeaasta seisuga Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool ja Tallinna Ülikool. Populaarseimad riigid Eesti õppurite seas olid 2013/2014 õppeaastal Saksamaa, Soome, Hispaania, Portugal ning Prantsusmaa (EC Erasmus Statistics, 2013-14). Sihtriikide valiku põhjal selgub, et enamik eestlasi eelistab suunduda sarnase kultuuriruumiga riiki, mis tagab kiirema kohanemise ning seega ka edukama akadeemilise tulemi. Samuti on mitmed sotsioloogilised uuringud tõestanud, et indiviidid eelistavad suhelda endale sarnaste inimestega (näiteks Brooks, 2005; De Federico de la Rúa, 2003).

Aastate lõikes on sissetulevate välistudengite arv kasvanud (vt Joonis 1) ning 2014/2015. õppeaasta raames õppis Erasmuse programmiga Tartu Ülikoolis kokku 317 vahetusüliõpilast. Iga neljas Erasmuse programmi võimalusi kasutanud üliõpilane oli päris mõnest partnerülikoolist Saksamaalt, samuti oli suur huvi ka Tšehhi ja Itaalia üliõpilastel (Tartu Ülikool, 2016). 2013/2014 õppeaastal õppis kõige enam Erasmuse tudengeid Tartu Ülikoolis, Tallinna Ülikoolis ja Tallinna Tehnikaülikoolis (EC Erasmus Statistics, 2013-14).

Joonis 1. Välisüliõpilaste arv ja osakaal

Allikas: Tartu Ülikool, Tartu Ülikooli tegevusaruanne 2015 (2016)

2. Välistudengite kohanemiskeskkonnad

Sattumine uude kultuuriruumi on enamasti planeeritud - olgu selleks turismireis, uus töökoht, välisõpingud või soov püsivalt uus elupaik valida. Ometi ei sa lootma jääda üksnes ettevalmistusele, sest kohanemisprotsessis mängivad olulist rolli nii individuaalsed-, kui ka keskkonnafaktorid. Weaver, (1993) toob individuaalsete aspektidena välja vanuse, soo, rahvuse, religiooni, isikuomadused, sotsiaal-majandusliku tausta ning eelneva väliskogemuse. Keskkonnafaktoritena mängivad rolli vastuvõtjamaa demograafia, sotsiaalsed ja akadeemilised toetussüsteemid, vastuvõtjamaa etnotsentrism, välisriigis viibimise periood ning suhtlusefektiivsus (Kim, 2001).

Kohanemise efektiivsus sõltub ka kultuurierinevustest, mis tulenevad kultuuridimensioonidest. Hollandi teadlane Geert Hofstede (1993, viidatud Pajupuu 2001; Hofstede & Hofstede, 2005) on esitanud neli indeksit, mille abil kultuuridimensioone paremini mõista. Võimukauguse indeks kirjeldab, mil määral aktsepteerivad institutsioonide ja organisatsioonide võimuta liikmed võimu ebavõrdset jaotumist. Suure võimudistantsiga kultuurides peavad tudengid oluliseks oma seisukohtade sarnasust õppejõu vaadetega ning sarnane mõtteviis kehtib ka tööpositsioonidel, kus alluvad peavad esmaseks, et nende arvamus kattuks ülemuste omaga. Vastukaaluks paistab väikese võimudistantsiga kultuurides silma võrdõiguslikkus ning austus üksikisiku vastu. Samuti peetakse jõukuse eelduseks teadmisi,

mis kõik viitab ka sellele, et kasvõi klassiruumides proovitakse ennekõike soodustada tudengite iseseisvat mõtlemist läbi arutelu, piiramata nende vabadust avaldada arvamust.

Ebakindluse tõrjumise indeks näitab, kui ohtlikuks peab ühiskond ebakindlaid ja tundmatuid olukordi. Mida suurem on antud indeks, seda enam püütakse uutest ning läbiproovimata olukordadest hoiduda ning teisitimõtlejaid tõrjuda. Riigid, kus antud indeks on väiksem ollakse tolerantsemad ning seetõttu on ka stressitase väiksem, samuti on motivatsioon eneseteostuseks suurem, mis soodustab ka konkurentsi teket.

Maskuliinsuse-feminiinsuse indeks eristab ühiskonna väärtushinnanguid. Mida suurem on maskuliinsusindeks, seda selgem on meeste ja naiste rollijaotus. Ühiskonnas valitseb tugev saavutusmotivatsioon ning oluliseks peetakse materiaalseid väärtusi, mis omakorda väljendub suurenenud tööstressis. Teisalt feminiinsetes kultuurides soorollid kattuvad ning väärtustatakse üldist elukvaliteeti ning inimsuhteid.

Analüüsides indiviidi ning rühma vahelisi suhteid, eristab Hofstede (viidatud Pajupuu 2001; Hofstede & Hofstede, 2005) nii individualismi kui kollektivismi. Individualistlikus kultuuris peetakse esmatähtsaks indiviidi huve ning ka õpingute järel saadav diplom parandab pigem indiviidi majanduslikku elujärge ning enesetunnet. Kollektivistlikus kultuuris omakorda, eelistatakse rühma huve üksikisiku omadele. Samuti on kõrgkooli järel saadav diplom pigem ausümbol ning lähikondlaste heakskiit võib tähendada rohkemgi kui saaja enesetunne.

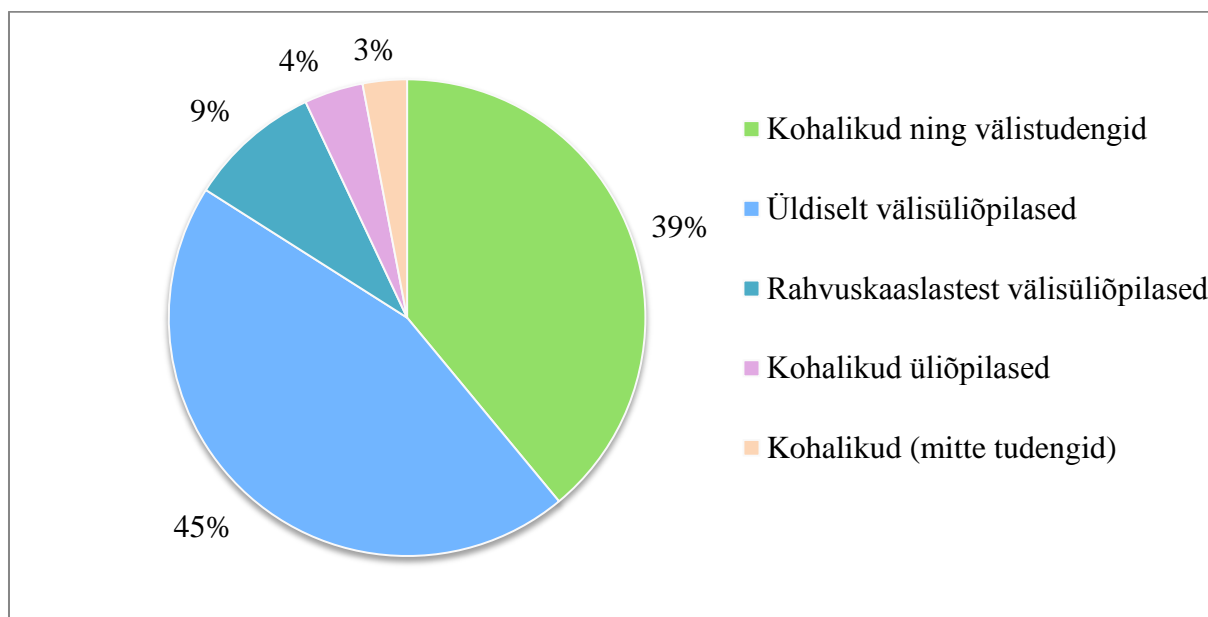
Hofstede (Hofstede & Hofstede, 2005) järgi on kõige individualistlikumad riigid Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Suurbritannia, Kanada, Uus-Meremaa ning suur osa Euroopast ning Põhjamaadest. Kollektivism on enam levinud Aasias ning suuresti ka Lõuna-Ameerikas.

Kultuuridimensioonide erinevustest tingitud kohanemise kohta on uuringuid läbi viidud näiteks Ameerika Ühendriikides California ülikoolis, kus selgus, et enim raskusi uude keskkonda sulanduda on nii Aafrikast kui ka Aasiast pärit tudengitel (Hanassab, 2006). Vähemusrahvuste ning sihtriigist erineva ja kauge kultuuriruumiga välisüliõpilaste kohanemise keerukust kinnitas ka Senyshyn poolt 2000. aastal läbi viidud uuring, mis avaldas, et ka Ameerika Ühendriikides on lääne-eurooplastel ning kanadalastel lihtsam sisse elada, kui Aasiast päris vahetustudengitel.

Selleks, et kohanemine uues elukeskkonnas kiirelt ning edukalt mööduks on esmatähtis ka sotsiaalne toetus ent välisüliõpilaste puhul on antud toetusfaktor piiratud, sest pere ning sõbrad asuvad kaugel. Siinkohal saab uue suhtlusõrgustiku loomine esmatähtsaks. Uuringute põhjal on kinnitust leidnud ka tõsiasi, et mida enam välistudengid kohalikega või teiste

vahetustudengitega suhtlevad, seda kiiremini suudetakse uude keskkonda integreeruda (Andrade, 2006).

Ometi loovad välistudengid eneselegi teadmata nii-öelda sotsiaalse mulli, kus suhtlus toimub üksnes rahvuskaaslaste või teiste välistudengite vahel. Kohalikega suhtlus jääb tihtilugu tahaplaanile, sest suhtlusringkond tekib ennekõike läbi ühiste tundide, grupitööde ning tudengiorganisatsioonide poolt läbi viidud ürituste raames. Seda kinnitab ka ESNSurvey'i (2015), mille andmetele ligi pooled vastanutest veetsid enim aega üksnes teiste vahetusüliõpilastega (vt Joonis 2).

Joonis 2. Vahetusüliõpilaste suhtlusringkond

Allika: Erasmus Student Network, ESNSurvey (2015)

2.1. Kohanemisperioodid

Olenemata põhjusest, miks või kuidas välisriiki satutakse, elatakse läbi kohanemise perioode, mille kestus ja intensiivsus sõltub suuresti indiviidist endast ning sellest, kui suur on kultuurierinevus kodumaa ning uue sihtriigi vahel. Pajupuu (2000) eristab välismaale elama või õppima asuvate inimeste puhul nelja kultuuriga kohanemise perioodi.

Esmase lühikese perioodi puhul on tegu algusinnustuse ehk eufooriaga. Sel perioodil nähakse kodumaa ja teise kultuuri vahelisi erinevusi kõige selgemalt. Ollakse paelutud kõigest uudsest ning argipäeva rutiin pole veel tekkinud.

Esimesele etapile järgneb suhteliselt pikk kultuurišoki periood, kus teise kultuuriga pörkumine tekitab pidevat pingeseisundit. Samuti tuntakse väsimust, mis on tingitud

järjepidevast stressist, mitte pingelisest tööst või õppimisest. Tuttavate märkide ja tähenduste kadumine sotsiaalses suhtluses võib endaga kaasa tuua ka identiteedikriisi.

Kolmandas kohanemisperioodis hakkab indiviid tasapisi olukorraga leppima. Suheldes kohalikega paraneb ka keeleoskus, mis omakorda mõjutab üldpildi nägemist pigem helgemates toonides kui negatiivsena. Ometi lepivad inimesed olukorraga erinevalt ning võib juhtuda, et hakatakse uue ümbrusega täielikult samastuma, olgu selleks riietus või söömisharjumused. Teine äärmus proovib ennast uuest kultuurist isoleerida, suheldes üksnes kaasmaalastega või teiste välismaalastega.

Leppimisele järgneb stabiilseim periood, mis enamike jaoks tähendab ka kohanemist. Kohanemisetapid edukalt läbinu teadvustab paremini oma kultuuritausta, samuti on suudetud omandada ka uusi teadmisi teiste kultuuride kohta, mis võimaldab uues kultuuriruumis sundimatult ning edukalt hakkama saada.

2.2. Psühhosotsiaalsed kohanemiskused

Mitmed faktorid mõjutavad välisüliõpilaste poolt tajutud stressi, mis omakorda mõjutab suuresti ka nende akadeemilist edukust. Taft (1977) tõi välja näiteks kodumaa ning vastuvõtjamaa kultuuridevahelise lõhe ning selle ulatuse, pideva teadmatuse ning tugipunktide puudumise, kui faktorid mis mõjutavad suuresti indiviidide stressitaset.

Redmond (2000) uuris omakorda välislahetusel olevate üliõpilaste kaugust oma kodumaast ning kuidas see mõjutab stressitaset, sellega toimetulekut ning kultuuridevahelist kommunikatsioonipädevust. Redmondi (2000) poolt USA ülikoolides õppivate välistudengite seas läbiviidud uuringust selgus, et mida sarnasema kultuuritaustaga ning kommetega on sihtriiki saabuv tudeng, seda lihtsam on sisseelamisperiood vastuvõtjariigis. Seega sarnasuste leidmine ning kommete ühtimine aitab kultuuridevahelisele suhtlusele kaasa, sest üksteise käitumise tõlgendamine ja ka enese mõistetavaks tegemine muutub lihtsamaks (Pajupuu, 2000).

Eelneva põhjal võib järeldada, et mida kaugemast kultuuriruumist välistudengid pärit on, seda suuremat rõhku tuleb pöörata nende integreerimisele vastuvõtjamaa ühiskonda. Suure töö saavad ära teha ka tudengiorganisatsioonid, et lihtsustada uue tutvusringkonna teket ning vähendada sotsiaalset isolatsiooni.

Zhai (2002) leidis, et suurimat mõju välistudengite kohanemisele lisaks kultuuritausta erinevustele avaldab ka keelebarjäär. Keeleoskuse puudumine võib avaldada lisaks sotsiaalsele elule ka väga suurt mõju akadeemilisele edukusele (Chen, 1999; Zhai, 2002). Cheni arvates pärsib vähene inglise keele oskus ka välistudengite soovi olla sotsiaalselt

aktiivne, mis omakorda tekitab neis negatiivseid emotsioone, luues kujutelma, et ei suudeta uues keskkonnas edukad olla. Keeleoskus võib väga tugevalt mõjutada ka välisüliõpilaste eneseteadvust ning usku, mistõttu vajaliku informatsiooni kogumine uue kultuuri ning kommete kohta võib olla piiratud, sest suhtlus kohalikega on minimaalne. Selle tulemusena pidurdub ka integratsiooniprotsess uude ühiskonda.

Erasmus Student Networki 2015. aasta uuringust selgus, et üksnes 32% välismaale suunduvatest tudengitest oli kättesaadav lähetuseelne keelekursus, kuid 1/3 nendest üliõpilastest, pidi selle eest ka maksma. Kahjuks selgus ka, et üle poolte vastajatest ligi 55% polnud rahul pakutud teenusega ning usuvad, et keeleline ettevalmistus võiks olla hulga parem.

Loomulikult on keeleõpingutes suureks abiks ka praktika, mis omakorda aitab kaasa sotsiaalsete suhete loomisele kohalike või teiste välisüliõpilastega. Uuringutulemustest ilmnes, et üle poolte vastanute küll osales vastuvõtjamaa pakutud keelekursustel ent tasuta oli see vaid 77% õpilastest. Umbkaudselt 7% vastanutest kursustest osa ei võtnud, tuues põhjuseks liiga kalli osalustasu. Ometi on kaaslastega suhtlemine üheks kohanemise aluspunktiks ning aitab pärssida ka stressiteket. Riikides, kus suhtluskeel ning akadeemilises keskkonnas kasutatav keel ühtivad langeb välisüliõpilastele osaks vähem keelebarjäärist tingitud stressi, sest suhtlus on lihtsustatud. Juhul, kui kultuuridevahelise suhtluse kogemus on napp ning keeleoskus piiratud, toetatakse esmakohtumisel stereotüüpidele ehk teatud laadi sotsiaalse rühma kohta käivatele üldistustele. Need üldlevinud väited võivad küll uues kultuuris aidata kohaneda ning toimida, kuid suhtudes nendesse, kui ümberlökkamatusse tõesse, võivad neist saada ka kultuuridevahelise suhtluse takistajad (Pajupuu, 2000).

2.3. Elukorralduslikud kohanemiskused

Erasmus+ programmi eelarve seitsmeks aastaks (2014-2020) on 14,7 miljardit eurot, mis on ligi 40% suurem võrreldes eelmise rahastuperioodiga. Ometi ei hüvita saadud stipendium välisüliõpilaste kõiki kulusid, mistõttu tuleb tudengitel leida ka alternatiivseid finantseeringuid. Piisavate rahaliste vahendite olemasolu on ka eelduseks välismaale õppima asumisel ning elukeskkonna meeldivaks muutmisel. Euroopa Komisjoni poolt 2015. aastal avaldatud statistika toob välja, et 2013/2014. õppeaastal oli keskmiseks Euroopa Liidu poolt tudengitele makstud toetuseks 274€, mis ühtib suuresti ka eelnenud perioodiga (272€). Otero ja McCoshani (2006) Erasmuse välistudengite seas läbiviidud uuringust selgus, et rahaliste vahendite ebapiisavus on paljude tudengite takistuseks välismaale õppima asumiseks.

Saadava stipendiumi suurus sõltub, aga riigi elatustasemest ning stipendiumi suurus määratakse igaks õppeaastaks eraldi.

Näiteks jaguneb Eestis 2015/16. õppeaastal (2015 taotlusvooru raames) Erasmus+ programmi õpirändes (õppimise eesmärgil) osalevate Tartu Ülikooli üliõpilaste Euroopa Komisjoni stipendiumide määrad riigiti kahte gruppi: kõrgete ja keskmiste elamiskuludega sihtriigid ning madalate elamiskuludega sihtriigid. Esimesse gruppi kuuluvad Põhjamaad samuti Põhja-, ja Lõuna-Euroopa, kus kuustipendiumi suuruseks on 495 € kuus. Teise gruppi kuuluvad aga Baltimaad, endised Nõukogude Liidu maad ning ka näiteks Malta; toetuse suuruseks antud grupis on 435 € kuus (Tartu Ülikool, 2015).

Eelpool mainitust tulenedes võib väita, et eelkõige on stipendium mõeldud erinevate riikide elatustasemest tuleneva vahe katmiseks. Erasmus Student Networki 2015. aasta uuringu tulemustest selguski, et ligi 40 protsenti kogukulust kuulub isikliku finantseeringu alla. See omakorda jaguneb säästudeks (8%), kõrvale pandud palgaks (12%) ning vanemate poolt saadud toetuseks (20%). Erasmuse stipendium moodustab iseseisvalt 41%, mis näitab, et keskmiselt pole Erasmuse toetused piisavad ning tudengite välisvahetus on paljude jaoks liiga kulukas ettevõtmine.

2.3.1. Majutus

Euroopas ning kogu maailmas on tudengite mobiilsus järjepidevalt tõusu teel. ICEF Monitor andmete põhjal oli 1990. aastal välisüliõpilaste arv 1,3 miljonit, kuid 2015 aasta seisuga on see number kolmekordistunud, kasvades lausa 5 miljonini. Üheks põhjuseks, miks väliskogemuse omandamine on muutunud niivõrd populaarseks ning kättesaadavaks on kindlasti valitsuste ning organisatsioonide poolt pakutavad stipendiumid ent nagu selgunud ei kata need toetused elamiskulusid täies ulatuses ning seetõttu peab välisvahetust planeerides arvestama ka isikliku finantseeringuga.

Oluline aspekt sihtriiki suundudes on ka taskukohase elamispaiga leidmine. Üliõpilaste mobiilsuse suurenedes, kasvab üha enam nõudlus ka majutuskohtade osas, mistõttu võib antud ülesanne osutada keerukamaks kui esmapilgul tunduda võib.

Ameerika Ühendriikides läbi viidud uurimus tõestas, et üliõpilaste elukoht õpingute jooksul on üheks suurimaks neid mõjutavaks keskkonnateguriks (Strange & Banning, 2001). Eriti olulist rolli mängib soodsate elukoha võimaluste olemasolu, aga vähemkindlustatud tudengite elus, kelle valikuvõimalused on niigi piiratud. Elukoha valik määrab suuresti ka selle, milliseks kujuneb vahetuperioodil indiviidi suhtlusringkond.

Üheks tõhusaimaks viisiks uude ühiskonda integreeruda on elada koos kohalikega. Ometi näitavad ESNSurvey'i (2015) tulemused seda, et ligi 1/3 vastanutest, mis moodustab ligi 35%, elas üksnes koos teiste vahetusõpilastega. Ligi 38% elas nii vahetusüliõpilaste kui ka kohalikega. Põhjustena toodi välja nii see, et ülikooli pakutav majutus oli lihtsaim valik (43,3%) või osutus korteri rentimine soodsamaks (42,8%) kui ühiselamus elamine. Tulemused on siiski murettekitavad, sest vastuvõttev institutsioon peaks ka omalt poolt vahetusüliõpilaste integratsioonile kaasa aitama, mitte suunama kõiki välistudengeid ühe katuse alla. Ometi on enamik ühiselamuid Euroopas suunatud eelkõige välisvahetusel olevatele tudengitele.

Tartu Ülikooli puhul, kus majutustegevust organiseerib MTÜ Tartu Üliõpilasküla on valiku seas lausa kaheksa ühiselamut, mis erinevad üksteisest peamiselt hinna poolest. Paljud elamud asuvad ka teatud teaduskondade lähedusvahetuses, mistõttu koonduvad antud hoonetesse konkreetse teaduskonna tudengid. Üheks rahvusvahelisemaks ühikaks on kujunenud kesklinnas asuv Raatuse 22, kuhu suunatakse elama ka enamik välisüliõpilastest ent tuba on võimalik jagada ka kohalike tudengitega, et vältida suhtlust üksnes kaasmaalastega. Antud ühiselamu populaarsust võib seletada asukohaga kesklinnas ent ka sellega, et Tartu Ülikooli 2015. aasta tegevusaruande põhjal õppis 41% kõigist välisüliõpilastest *realia et naturalia*. ESNSurvey'i (2015) põhjal soovib 47,7% vastanutest elada nii vahetutudengite kui ka kohalikega, mis tõestab, et enamik tudengitest soovib uut kultuuri või keelt praktiseerida läbi suhtluse kohalikega ent samaaegselt soovitakse enda sõprusringkonda ka inimesi, kellega koos kogeda Erasmuse üliõpilasvahetust, olles mõlemad pärit välisriigist.

Sageli pöörduvad välistudengid oma majutusprobleemidega välisüliõpilastalitluse poole ent tihtilugu saavad tudengit isegi rohkem teavet kohalikele tudengiorganisatsioonidelt näiteks Erasmust Student Networkilt, kelle kaasabil leitakse endale ka sobiv elukoht. ESNSurvey'i (2015) läbiviijad palusid küsitluses osalevates välistudengitel 5-palli skaalal hinnata nende rahulolu vahetuseelse abi ning ettevalmistusega, mille tulemuseks saadi 3/5-st. Selgub, et ESN mängib tudengivahetuses ning nende kohanemise lihtsustamises suurt rolli ning nende kohalolek ja toetus on vajalik nii välistudengi saabumisel kui ka edaspidistel üritustel, et aidata uutel vahetustudengitel leida endale sõpruskond ning tutvuda uue kultuuriga.

2.4. Akadeemilised kohanemiskeskkonnad

Akadeemilises keskkonnas tekitab raskusi uus õppekorraldussüsteem, kehv keeleoskus ning ootustele mittevastavad õpioskused (Andrade, 2006; Cushner, Karim, 2006). Riigiti varieerub ka tudengite ning õppejõudude omavaheline suhtlus ning see, mille alusel õppetöö

tulemusi hinnatakse. Trice (2003) uurimusest selgub, et üldjoontes tunnetavad ka õppejõud välisüliõpilastele omaseid akadeemilisi kohanemiskasusi. Eelkõige toodi välja inglise keele vähene oskus, mis omakorda mõjutas ka tudengite akadeemilist edukust.

Tompson & Tompsoni (1996) poolt läbi viidud uurimistöö tulemused viitavad sellele, et välistudengite käitumine võib olla ka põhjuseks, miks ei suudeta uues akadeemilises keskkonnas koheselt hakkama saada. Kõige ebaproduktiivsemaks loeti õppimist ning tundides kõrvuti istumist koos rahvuskaaslastega, tundidest puudumist ning ebaselgete ülesannete kohta juhiste mitteküsimist. Ometi tõid välistudengid tundides just kaasmaalastega suhtlemise põhjuseks küsimuste küsimise, et mõista loengu sisu või ülesannete ja projektide kriteeriume. Tundidest puudumine on tudengite poolt põhjendatav keeleliste raskuste, ärevuse ning enesekindluse puudumisega (Robertson, 2000).

Foxi 1994. aasta uurimistöö näitas, et professorite poolt välistudengitele omastatud oskamatus analüüsida ning loogika põhjal argumenteerida, on tingitud hoopis kultuurilistest erinevustest suhtlusstiilis, mitte vähesest keeleoskusest. Uuring tõestas, et tudengite kirjaoskus on suuresti seotud nende kultuuritaustaga ning maailmavaatega. Järelikult selleks, et saavutada kõrgkoolides soovitud multikultuursust, tuleb teaduskonniti ka selgitustööd teha, et õppejõud mõistaksid kultuuridevahelisi eripärasusi ning sellest tulenevaid õpiraskusi või erinevat väljenduslaadi.

Õppejõudude peamiseks probleemideks on Andrade (2006) andmetel ka liiga keerukas sõnavara, sealhulgas kõnekeelsete väljendite kasutamine ning kiire kõnetempo, mistõttu esineb välistudengitel enamasti esimesel aastal ka raskusi, et uues akadeemilises keskkonnas kohaneda. Võrdlusena võib välja tuua, et kohalike tudengite arvates olid õppejõudude probleemiks tundide üldine ülesehitus või õpetamispoliitika, kuivõrd nende verbaalne väljendus.

Selleks, et sihtriigi akadeemilises elus kohaneda ning häid tulemusi saavutada on vaja nii head keeleoskust kui ka õppejõudude mõistmist ning kodutööde ja projektide puhul selgeid juhiseid, et õppetöö sujuks edukalt. Antud väidet kinnitab ka uuring, kus kõrgem TOEFL-i (Test of English as a Foreign Language) keeletesti tulemus prognoosis väiksemaid kohanemiskasusi ja enam positiivseid kogemusi (Senyshyn, 2000). Sama väidet kinnitab ka Lee (1997) poolt läbi viidud uuring, kus välisüliõpilased tõdesid, et suurim vastutus kohanemise puhul lasub neil endil ent suureks abiks oleks ka see, kui õppejõud kohandaksid oma õpetamisstiili välistudengitele üheselt mõistetavate parameetrite põhjal. Uuringu tulemustes selgus, et välisüliõpilaste peamiseks soovideks on põhiterminite lahtimõtestamine ning tahvlile kirjutamine, õppejõudude rahulikum kõnetempo, taustainformatsiooni tagamine,

universaalsete näidete kasutamine, kultuurišoki sümptomite tajumine, näidistööde olemasolu tagamiseks ühtse arusaama kodutöödest ning ootustest ning slängi vältimine (Lee, 1997).

3. Üliõpilaste kohanemist toetavad meetmed

Mobiilsete üliõpilaste arv on aastast aastasse kasvamas ning üha enam erinevad ka tudengite kultuuritaustad. Võrreldes kohalike tudengite ning naaberriikidest pärit üliõpilastega on kaugetest kultuuriruumidest pärit tudengite kohanemine oluliselt keerukam. Pidevalt muutuva üliõpilasprofili tõttu peavad ka kõrgkoolid ning tudengiorganisatsioonid ennast vastavalt nende ootustele muutma ning täiustama. Kelo (2006) toob peamiste eesmärkidena välja nii õpiedu toetamise kui ka positiivse kogemuse tagamise, kasvatades seeläbi ülikooli populaarsust.

3.1. Sotsiaalvõrgustikud

Kommunikatsioon mängib indiviidi elus mitmel tasandil suurt rolli, enamasti on see alustalaks nii suhtlusvõrgustiku loomisel kui ka akadeemilises elus toimetulekuks. Sellest tulenevalt kasutab enamik inimesi suhtluses ka tehnoloogiat (Yalcin, 2012).

Elades teadmispõhises ühiskonnas on Interneti kasutamine saanud asendamatuks osaks meie elust. Sotsiaalvõrgustikud loovad värskeid võimalusi nii uute sõprussuhete loomiseks, infovahetuseks kui ka lihtsalt vabaaja sisustamiseks näiteks arvutimänge mängides (Cam ja Isbulan, 2012). Populaarseimaks suhtlusvõrgustikuks maailmas on endiselt 1,65 miljardi kasutajaga Facebook (Statista 2008-2016).

Ajendeid, miks suhtluskeskkondi kasutatakse on mitmeid. Mazman & Usluel (2011) jagasid põhjused nelja järgnevasse kategooriasse: olemasolevate sõprussuhete säilitamine, uute suhete loomine, kasutamine akadeemilistel eesmärkidel ning konkreetse tegevuskava jälgimine. Antud kategooriad leidsid kinnitust ka Poolas 2014. aastal endiste Erasmuse tudengite seas läbi viidud uurimuses. Bryla tulemustest selgus, et ka Poolas oli Facebook suurima kasutajaskonnaga suhtlusvõrgustik, kandes suurimat rolli suhtluses nii kohalike kui ka välissõpradega, vähem kasutati keskkonda akadeemilisel otstarbel (Bryla, 2014).

Paljud vahetussemestrile suunduvad tudengid alustavad sõprussuhete loomist just suhtlusvõrgustikes nagu Facebook. Asjaolu lihtsustavad ka antud keskkonnas enamasti tudengiorganisatsioonide poolt loodud Erasmuse ning ESN grupid, mis pakuvad tudengitele suure hulga informatsiooni. Samuti on loodud ka eraldi Erasmus+ leht, kus leiab informatsiooni nii kirja- kui ka videopildis. Harder ja Bruening (2011) leidsid, et just videopildis edastatav informatsioon vähendab tudengite poolt tajutavaid takistusi õppida ning

kohaneda uues keskkonnas. Samuti leidsid ka Ribchester, Wakefield ning Miller (2012), et sotsiaalvõrgustike kasutamine aitab tudengitel valmistuda eelseisvaks Erasmuse vahetuseks.

Näiteks on loodud Eestis eraldi leheküljed nii Erasmus Student Network-i riiklikule organisatsioonile kui ka allüksustele Tallinnas ning Tartus. Samuti luuakse igal semestril uued grupid antud õppeaastal Erasmuse programmiga osalevatele tudengitele. Euroopa Komisjoni poolt avaldatud statistikast selgub ka, et 70% ulatuses osaleti Erasmuse programmis bakalaureuseastmes, mis on ka Facebooki kasutajate seas kõige suurem sihtgrupp. Ribchesteri, Wakefieldi ning Milleri (2012) uurimusest selgus, et Facebookis edastatav informatsioon on tudengitele atraktiivsem ning loetum kui institutsioonide poolt saadetavad ametlikud emailid, mis võivad kahesilmavahele jääda.

3.2. Orientatsiooniprogrammid

Esimesed nädalad peale sihtriiki saabumist on vahetusüliõpilaste jaoks paras katsumus. Meeletu infotulv, uus keskkond, sotsiaalse toetuse puudumine ning teised kohanemiskeskkonnad on ka põhjus, miks paljud institutsioonid korraldavad tutvumisnädalaid ehk orientatsiooniprogramme (Kelo, 2006).

Läbi viidavad programmid jagavad vahetustudengitele informatsiooni nii ülikooli, pakutavate teenuste, turvalisuse kui ka administratiivsete küsimuste kohta. Üheks peamiseks eesmärgiks on ka tudengite sotsialiseerimisele kaasaitamine, korraldades tutvumisõhtuid teiste välistudengitega ning organiseerides semestri avapidusid. Programm võib olenevalt institutsioonist kesta kas päev või lausa nädal, kuid ideaalis soovitakse kõikidele tudengitele luua soodne kohanemiskeskkond, kus tuntakse ennast oodatuna. Eelnädala programmi läbiviimisesse on enamasti kaasatud mitmed institutsioonid nagu välisüliõpilastalitus, ülikooli teaduskonnad ning kohalikud tudengiorganisatsioonid (Kelo, 2006).

2015. aasta ESNSurvey andmete põhjal teadsid enam kui pooled (50,3%) vastanutest tudengiorganisatsiooni ESN sektiooni olemasolust valitud sihtriigis; 28,0% kinnitasid, et antud organisatsioon ei tegutsenud konkreetses riigis ning 21,7% ei olnud organisatsiooni olemasolust teadlikud. Sama uuringu põhjal selgus ka, et välisüliõpilased olid enim rahul orientatsiooninädalaga, ESNi poolt organiseeritud pidude ja reisidega ning SocialErasmuse läbi viidud tegevustega; kõrgelt hinnati ka ESN kaardi poolt pakutavaid soodustusi. Antud uuringust ilmneb, et ligi 60% vastanutest nõustub täielikult või osaliselt sellega, et ESNi ühistegevused ning ettevõtmised aitasid kaasa välistudengite integreerumisele uude ühiskonda (ESNSurvey, 2015).

4. Metoodika

Käesolev bakalaureusetöö põhineb kvalitatiivsel uurimisviisil. Kvalitatiivne uurimisviis aitab luua ülevaadet uuritava tervikust (Kalmus, Masso & Linno, 2015). Autor viis andmete kogumise jaoks läbi osaliselt struktureeritud küsimustega intervjuu (Lisa 1), mis annab uurijale vabamad käed intervjuu kava kasutamiseks, võimaldades küsimuste järjekorda muuta ning täpsustavaid lisaküsimusi esitada (Lepik et al., 2014).

Püüdmaks tagada uurimuse valiidsust viis autor läbi pilootintervjuu, mille tulemusena jäeti välja üks küsimus, mis kordas oma vastustes eelnevaid. Kõikidele intervjueeritavatele esitati samad küsimused, mille struktuuri neile ka enne intervjuu algust tutvustati.

4.1. Valim

Valimi moodustamiseks kasutati uurija isiklikke kontakte, kes moodustasid mugavusvalimi. Valim moodustati põhimõttel, et valitud üliõpilastel oleks viimase kahe aasta jooksul olnud Erasmus+ välisvahetuskogemus ning neil on olnud kokkupuude välisriigis kohanemise ning toetusorganisatsioonide tegevusega antud teema kontekstis. Uurimuses osalenud üliõpilased (4 naissoost tudengit) olid vanusevahemikus 21-25 aastat. Kõik intervjuus osalenud üliõpilased olid veetnud Erasmus+ programmiga vahetussemestri mõnes partnerülikoolis, varaseim 2014/2015 õppeaastal ning hiliseim 2015/2016 õppeaastal. Kolm intervjueeritavat õpib bakalaureuseastmes ning üks magistriastmes.

4.2. Andmete kogumine

Autor kasutas osaliselt struktureeritud küsimustega intervjuud, mille autor koostas ise (Lisa 1). Lähtuvalt uurimisküsimustest on intervjuu küsimused jaotatud nelja teemaplokki: varasemad õpingud, sihtriigi valiku põhjused; sihtriigis tekkivad võimalikud kohanemiskasused; sihtriigis kohanemise soodustamine ning ettepanekud.

Valiidsuse suurendamiseks ning küsimuste sobivuse ning ühetimõistmise kinnituseks viis autor läbi ka pilootintervjuu, mille abil kontrollitakse intervjuu teema sobivust (Hirsjärvi et al., 2010). Piloteerimine andis ka võimaluse proovida intervjuu läbiviimist. Pilootintervjuu järel jäeti välja üks küsimus, mis kordas oma vastustes eelnevaid ning muudeti mõne küsimuse sõnastust. Kogutud andmeid kasutati koos teiste intervjuudest saadud tulemustega, sest sisulisi muudatusi küsimustes ei tehtud.

Valiidsus näitab nii uuringutulemuste täpsust kui ka andmekogumisinstrumendi õigsust (Rämmer, 2014). Andmete kogumiseks viis autor 2016. aasta mais läbi veel kolm poolstruktureeritud intervjuud tudengitele sobivad keskkonnas. Uuritavatega võeti ühendust e-kirja teel ning läbi suhtlusvõrgustiku Facebook, milles tutvustati töö teemat ning edasise

suhtluse käigus lepiti kokku intervjuu toimumise aeg ja koht. Küsimused ei olnud intervjuueeritavatele enne intervjuu algust teada, kuid neile tutvustati intervjuuküsimuste struktuuri. Enne intervjuu algust kinnitas uurija intervjuude konfidentsiaalsust ning selgitas töö eesmärgid. Intervjuud olid 25 kuni 38 minuti pikkused (keskmiselt ca 30 minutit).

4.3. Andmete analüüs

Andmeid analüüsiti kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi meetodil. Laheranna (2008) kohaselt on sel viisil võimalik keskenduda teksti sisule ja kontekstilisele tähendusele ning saada infot otse uuritavalt, ilma et juhitudaks eelnevalt määratud kategooriatest või teoreetilistest lähtekohtadest. Intervjuud viidi läbi mais 2016 ja salvestati helikandjale. Salvestiste mitmekordse kuulamise järel alustati transkribeerimist. Pärast helisalvestiste transkribeerimist kustutati intervjuud helikandjalt.

Järgnevalt kodeeriti transkriptsioonid kasutades andmeanalüüsiprogrammi QCAmapi. Programmis otsiti vastuseid neljale uurimisküsimusele kodeerides nelja intervjuud. Andmeanalüüsiprogrammis oli kodeerimiseks vajalik intervjuude transkriptsioonid muuta .txt failiks ja seejärel lisati programmi kõik neli intervjuud. Kodeerimise eel loeti usaldusväärse suurendamiseks intervjuude transkriptsioone korduvalt, et materjali võimalikult täpselt mõista ning tervikut tunnetada. Seejärel loeti teksti, et tuletada koode (Mayring, 2000).

Järgnevalt viidi andmetega läbi kodeerimine, mille käigus valiti tekstist tähenduslikke üksusi (Elo & Kyngäs, 2008) ehk sõnade, lausete või seisukohtade kogumeid, mis olid seotud teema keskse tähendusega (Patton, 2002). Antud uurimuses märgiti koodide lisamiseks QCAmapi programmis ära lause osa, terve lause või mitu lauset, mis oli ühe mõttena piisavalt terviklik. Programmis QCAmapi kodeeriti andmeid korduvalt, et koode täiendada ja ümber sõnastada, sest märgati eelmisel andmeanalüüsil ebaselgelt määratletud tähenduslikke üksusi.

Programm võimaldas koodidest teha väljavõtte Exceli tabelina, millest näide on lisas 2. Peale kodeerimist rühmitati sarnaste tähendustega koodid alakategooriateks. Näide alakategooriate tekkimisest on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Näide alakategoriate moodustamisest koodidest

Koodid	Alakategoriad	Peakategooria
Facebookis ürituste promomine	Informatsioonikanalid	Tudengiorganisatsioonide tugitegevused
Pidude info emailile		
Informatsioon sihtriigi kohta	Orientatsiooniprogrammid	
Tutvumine välisüliõpilastega		
Välistudengite vastuvõtmine		
Buddy programm		
Tutvumisnädal		
Tasulised keelekursused		
Reisid teistesse linnadesse		
Pidude korraldamine		
Social Erasmus		
Rahvusköögiõhtud		
Õöraamatukogu näitel ühisõppimised		

Kategooriate loomisel lähtus autor uurimistöös, induktiivsest kategoriseerimisest (Mayring, 2014). Peakategooriad, mis tekkisid induktiivse kategoriseerimise käigus, toetudes samas teoorias tuletatud uurimisküsimustele, on järgmised: tudengiorganisatsioonide tugitegevused; kohanemine sihtriigis, kus tegutses ESN; kohanemine sihtriigis, kus tudengiorganisatsioonid puudusid ning enim toetust vajavad valdkonnad. Peakategooriate loomise järel tekitati ka induktiivsed alakategooriad, mis aitavad leida uusi ilminguid teooria toetuseks või kummutamiseks (Kalmus et al., 2015).

5. Tulemused

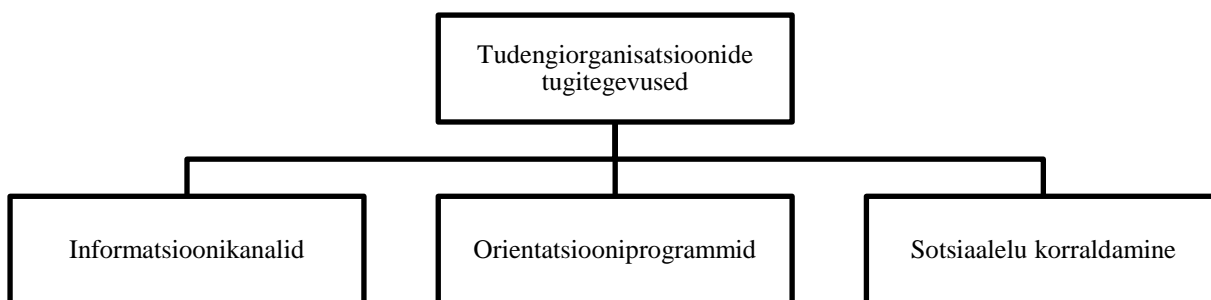
Käesoleva töö eesmärk oli selgitada välja kuidas toimub Erasmuse välisüliõpilaste kohanemise toetamine tudengiorganisatsioonide poolt.

Andmeanalüüsi tulemusena moodustati neli peakategooriat - tudengiorganisatsioonide tugitegevused; kohanemine sihtriigis, kus tegutses ESN; kohanemine sihtriigis, kus tudengiorganisatsioonid puudusid ning enim toetust vajavad valdkonnad.

Tulemused esitatakse kvalitatiivse sisuanalüüsi tulemusena kokkuvõtlikult pea- ja alakategooriate kaupa. Tulemuste tõlgendamiseks ja illustreerimiseks lisati töösse intervjuueeritavate tsitaadid, mida lugemise lihtsustamiseks on vähesel määral sisu muutmata keeleliselt korrigeeritud.

5.1. Tudengiorganisatsioonide tugitegevused

Järgnevalt antakse ülevaade uurimisküsimuse „Millised on tudengiorganisatsioonide tugitegevused?“ andmeanalüüsi tulemustest. Tulemuste selgemaks esitamiseks koostati joonis (vt Joonis 3), millel on näidatud andmeanalüüsis eristunud alakategooriad.

Joonis 3. Tudengiorganisatsioonide tugitegevused

Informatsioonikanalid. Uurimuses osalenud tudengid tõi välja, et ESN panustas väga palju oma ürituste reklaami. Aktiivselt jagati informatsiooni nii sotsiaalmeediakanalites nagu Facebook kui ka e-maili teel. Tegevuse eesmärgiks oli kaasata võimalikult suur sihtrühm, kes oleksid nende aktsioonidest teadlikud ning suurendaksid osalejaskonda.

Selles mõttes ESNi tegevus oli ikka väga aktiivne ja neil koguaeg olid igasugused Facebooki üritused, millal sa said mingile asjale registreerida näiteks ja seal olid mingid countdownid, et selles mõttes väga hästi informeerisid kõiki välistudengeid. (Tudeng 3)

Pidude info saadeti emailile. Kui meil olidki mingid ESNi e-mailid, siis need olidki, et selle nädala pidu on selline. (Tudeng 4)

Orientatsiooniprogrammid. Tudengid, kelle sihtriigis tegutses ESN või mõni muu kohalik tudengiorganisatsioon tunnustasid orientatsiooniprogrammide efektiivsust. Enamasti toodi välja võimalus kohtuda teiste välistudengitega, mis omakorda lihtsustas sotsiaalset

kohanemist. Uuritavad tõdesid, et enamjaolt jäädigi suhtlema orientatsioonipäeval või tutvumisnädalal kohtunud inimestega.

/.../ oma reise ja siis nende õhtutega ja üritustega nad tegelikult soodustasid seda nii-öelda inimeste tutvumist, et inimestel oleks ikka hea olla ja et nad saaksid hea kogemuse. (Tudeng 3)

Üks see ESNi üritus, kus ma käisin oli introduction day, /.../ olid mingid väiksed mängud, mis oligi, et saada tuttavaks teiste inimestega. Ma läksingi sinna sellepärast, et tol hetkel ma olingi suhteliselt üks, et ma peangi nägema teisi inimesi ja saamagi endale uusi tutvusi. (Tudeng 4)

Intervjueeritavate poolt märgiti ära ka saadud informatsiooni põhjalikkus, et ettevalmistusperiood välismaale minekuks ilma takistusteta sujus. Mainiti ära nii infomaterjal tudengiorganisatsioonide kui ka sihtriigi turismiagentuuride ning kohaliku ülikooli töötajad. Tõdeti, et palju materjali otsiti ka ise, kuid see sõltus juba individist, kui võrd ettevalmistatult sooviti õpirändesse minna.

Siis seal koha peal, või tähendab nende tudengiorganisatsioon seal Itaalias, nemad saatsid sellised dokumendid välja, enne siis saabumist, kus olid kõik sellised vajalikud asjad kirjas. Aga nüüd kui hinnata seda informatsiooni, jah see oli enamvähem see, mis nagu seal koha peal selgeks sai, mis seal kohapeal oli tegelikult. (Tudeng 3)

Sotsiaalelu korraldamine. Sihtriigist olenemata tõid kõik intervjueeritavad välja, et peamiselt tegelesid tudengiorganisatsioonid erinevate reise korraldamisega. Samuti selgus, et enamasti just reisidest sooviti või võeti osa. Toodi välja tõsiasi, et reisides on ka uue kultuuriruumiga oluliselt lihtsam tutvuda, samaaegselt uusi sõprussuhteid luues.

ESNil nagu ma mainisin korraldasid nad nädalalõppudel reise erinevatesse Itaalia piirkondadesse, sai nagu välistudengitega koos käia ja tunda õppida neid ja lisaks sellele seda kultuuri nautida ja nad ise rääkisid igast asju ja selles mõttes oli väga tore. (Tudeng 3)

Ja, see Aegee oli seal vist. Väga nagu tegevusi üliõpilastele ei korraldatud minu arust. Alguses oli küll meil nii-öelda, siis mingi tutvumine, siis korraldasid reise teistesse linnadesse. Ühest reisist ma võtsin osa. Aga muidu oli, muidu väga seda tegevust ma selle organisatsiooni poolt ei näinud küll. (Tudeng 2)

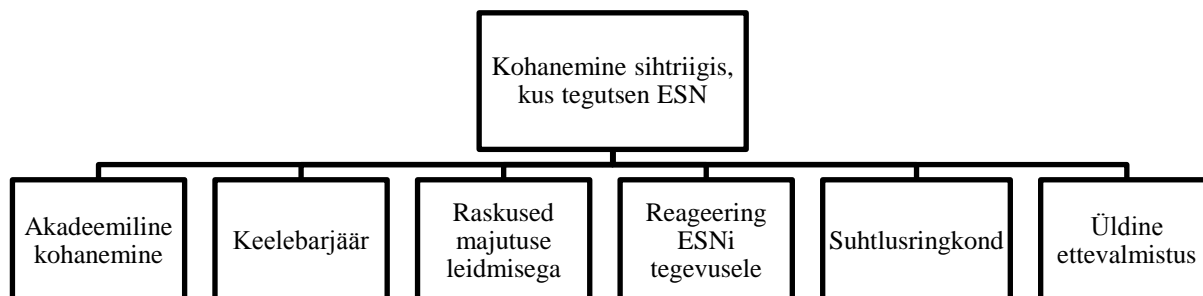
Välisvahetuses viibinud tudengitega tehtud intervjuudest selgus, et paljude jaoks oli just ESNi sotsiaalne tegevus üksluine. Enamik üritusi oli seotud alkoholi ning pidutsemisega ning vähem organiseeriti akadeemilisi üritusi. Samuti mainiti soovi kogukonnaga koos või selle heaks midagi korda saata (näiteks töö vabatahtlikuna), ent antud üritused ja üleskutsed pälvisid oluliselt vähem reklaami, mistõttu polnud need ka niivõrd populaarsed või lihtsalt ei jõudnud informatsioon õigete inimesteni.

Ma võtsin ESNi üritustest hästi vähe osa, sest mulle ei meeldinud see, kuidas ESN üritas enda maha müüa. See, et nad tegidki hästi palju pidusid ja reklaamisidki seda, et ja tulge teisipäeval meie peole. (Tudeng 4)

Või näiteks Tartu Ülikooli ööraamatukogu on väga lahe, nad oleksid võinud midagi sellist teha või mingeid koos õppimise asju. (Tudeng 4)

5.2. Kohanemine sihtriigis, kus tegutses ESN

Järgnevalt antakse ülevaade uurimisküsimuse „Milline oli välistudengite kohanemine sihtriigis, kus tegutses ESN?“ andmeanalüüsi tulemustest. Tulemuste selgemaks esitamiseks koostati joonis (vt Joonis 4), millel on näidatud andmeanalüüsis eristunud alakategooriad.

Joonis 4. Kohanemine sihtriigis, kus tegutses ESN

Akadeemiline kohanemine. Uurimuses osalenud üliõpilased kiitsid sihtriigis õppetööd soodustavat keskkonda, mis erines suuresti ka nende koduülikooli programmist. Suurimate erinevustena toodi välja projektikeskne õpe ning loengute väiksem osakaal õppetöös. Intervjueeritavate poolt antud vastustest järeldub, et akadeemiline vaheldus lisaks kultuurilisele vaheldusele soodustas igati nende õpiprotsessi ning akadeemilist edukust.

Soovitusi mul õppimise suhtes ei ole, sest õppimise poole pealt oli seal kõik väga perfektne. Mulle väga meeldis, sest näiteks Bocconi Ülikool teeb koostööd kõikvõimalike

päris ettevõtetega, kelle projekte reaalselt õpilased saavad arendada. See on neil väga tugev omadus. (Tudeng 3)

Üks asi, mis ka oli erinev, aga samas väga meeldis oli see, et see kool oli rakenduskõrgkool mitte akadeemiline ülikool ehk siis seal oli hästi palju projekte ja hästi palju käed külge asju mida sa pead tegema, et oma hinne kätte saada, mitte sellist tuima loengus istumist. (Tudeng 4)

Keelebarjäär. Keelelises aspektis langesid tudengite arvamused kahte leeri. Positiivse küljena toodi välja keelekursuste olemasolu ent teisalt ei oldud rahul, et need tasulised olid. Sihtriigist olenevalt viidati sellele, et ülikooli poolt pakutavad kursused olid enamasti tasuta ent tudengorganisatsioonid pakkusid tasulisi kursusi. Samuti sõltus keelebarjääri teke kohalikust ühiskonnast ning kohalike inglise keele oskusest. Sihtriik määras suuresti ka akadeemilises elus kasutatava keele ning olenevalt tudengite kultuuritaustast sõltus ka nende valmisolek ingliskeelseks suhtluseks.

Keele probleemi mul üldse ei olnud. See oli esimesed paar päeva, oli nagu ehmatav või hirmutav see, et ma pidin terve päeva inglise keeles rääkima, siis ma lihtsalt päeva lõpuks tundsin, et olen väsinud sellest, et ma nagu pean olema teises keeles, aga see läks hästi kiiresti üle. (Tudeng 4)

Keelõppest ma ei heidaks midagi ette, et koolis inglise keele tase oli väga hea. Ma sain inglise keeles ise hakkama. See oli tore, et sain hollandi keelt õppida tasuta, sest mul oli endal plaan niikuinii seda teha. ESN pakkus ka tasulisi kursusi, et see oli hea. (Tudeng 4)

Negatiivse aspektina toodi välja see, et kursuse jaoks vajaminev materjal ei leidnud piisavalt kasutust mistõttu hinnati väga kriitiliselt ka materjali soetamise kohustust. Teisalt kinnitati baasteadmiste omandamine ning suuresti sõltub see ka indiviidist endast, milline on valmidus keelepraktikaks. Intervjueeritavad tõdesid, et kuna suure kui mitte terviku nende suhtlusringkonnast moodustasid ka teised välisüliõpilased, siis enamasti kasutati suhtluskeelena inglise keelt, mitte kohaliku riigikeelt.

Keeleõppes võiks nad küll ennast arendada. Selles mõttes, okei, kahe nädalaga õpib mingid elementaarsed asjad selgeks, aga näiteks mis mulle üldse ei meeldinud, oli see, et me pidime ostma endale selle õpiku ja me ei teinud peale kuulamisharjutuste mitte midagi sellest õpikust. See oli nagu täiesti mõttetu minu meelest. (Tudeng 3)

Aga selles mõttes, mis tehtud see tehtud, et ma ei nurise, aga nagu ma enne ka ütlesin, see keelekursus, ma sain mingisugused põhilised asjad sealt kätte. Ma võib-olla oskasin seal poes inimestega rääkida ja sain inimeste mõnest sõnast aru, kui nad rääkisid, aga see kindlasti ei andnud mingit sellist, niimoodi, et ma oleksin seal hakanud võtma seda keelt üles ja kohe hullult rääkima hakanud. (Tudeng 3)

Raskused majutuse leidmisega. Uuritavate sõnul oli majutusega probleeme enamikel vahetustudengitel. Suurimaks miinuseks toodi välja ühiselamukohtade limiteeritud arv ning samaaegselt liiga kallid hinnad. Enamikel juhtudel leiti majutus tänu sotsiaalkeskkonnas eksisteerivatele gruppidele, kus otsiti kaasüürilisi. Samuti leiti, et kohalike abi on majutuse leidmisel väga oluline, sest keelebarjääri tõttu jäävad paljud tehingud teostamata. Samuti on iseseisvalt otsides suurem oht langeda petturluse ning liiga kulukate kinnisvarabüroo skeemide ohvriks.

Lõpuks leidsingi ma Facebooki kaudu täiesti juba meeleheitel olles oma selle toa, mille eest ma tegelikult ka meelepärast hinda ei maksnud, et maksin nagu rohkem kui ma olin arvestanud. Elamispinna leidmine oli minu jaoks raske, sest ma tundsin, et neid gruppe oli ka Facebookis hästi palju ja tegelikkuses neid kohti, kus seda tuba oli leida, oli hästi palju, aga tihtipeale nad siis ei vastanud või ei tahtnud rääkida üldse inglise keelt. (Tudeng 3)

Siis, kui ma hakkasin kandideerima, siis olid vabad toad ainult ühes ühikas ja see kandideerimisprotsess oli nii keerukas, nad tahtsin ma ei tea, mis dokumente minu käest ja see tuba oli päris kallis ka, see oli vist 550€ kuu. Ma mõtlesin, et kindlasti peab olema mingeid odavamaid variante, et see on ulmeliselt suur summa. (Tudeng 4)

Reageering ESNi tegevusele. Intervjueeritud tudengite vastustest nähtus, et suuresti määras ESNi üritustest osavõtu tekkinud tutvusringkond ning nende huvid. Samuti tauniti liigset peokesksust, mis ühe intervjueeritava sõnul on nüüdseks ka Erasmuse programmile teatud maine kujundanud. Toodi välja ka liiga kiiresti täituvad vabad kohad, mistõttu jäadi mitmest soovitud reisist ilma. Teisalt näitab see ESNi ürituste populaarsust, mistõttu võib ka väita, et neil on kindlasti oma järgijaskond, kuid mitme intervjueeritava jutust selgub, et ESN võiks panustada ürituste korraldamises erinevatesse valdkondadesse, mitte ainult klubides pidude organiseerimisele.

Mis puutub sotsiaalsesse ja majutusalasesse valdkonda, siis ma arvan, et siin on see inimese küsimus. Näiteks mina isiklikult olen lihtsalt selline inimene, kes ei läinud sellise eesmärgiga näiteks sinna, et hullult pidutseda või hullult väljas käia või hullult palju sõpru saada. (Tudeng 3)

Hästi palju oli see ka, et kõik Erasmuse üritused mis olid, said nagu hästi kiiresti täis. Isegi kui ma tahtsin sinna minna, siis oli jälle see, et kõik kohad on juba täis. Paar mingit reisikest olid sellised, siis mingid need International Kitchenid. Paar korda me mõtlesime, et jah läheks, aga siis vaatasime Facebookist, et kõik kohad täis. (Tudeng 4)

Suhtlusringkond. Uuritavate vastustest nähtus, et enamasti suheldi teiste välisüliõpilastega. Suhtlus kohalikega oli enamasti raskendatud keelebarjääri tõttu, mis tulenes suuresti sihtriigi valikust ning kohalike inglise keele oskusest. Samuti märgiti ära akadeemiline keskkond kui üks faktoritest, miks kohalikega suhtlus tahaplaanile jäi.

Ma pigem nagu suhtlesingi nende välismaalastega ja käisin nendega koos. Kuigi seal oli ka üks vene tüdruk, kes ei olnud üldsegi Erasmuse tudeng vaid õppiski konkreetselt selles ülikoolis magistris, aga ikkagi ta oli ka välismaalane. (Tudeng 3)

Pigem välismaalased, sellepärast, et minu erialal või noh, minu kursusel olidki enamused välismaalased, kas siis rahvusvahelised vahetustudengid või need, kes on kuskilt teistest riikidest tulnud. Suhteliselt vähe oli hollandlasi ja üldsegi nagu hollandlasi, kellega ma suhtlesin igapäevaselt ei olnudki põhimõtteliselt. (Tudeng 4)

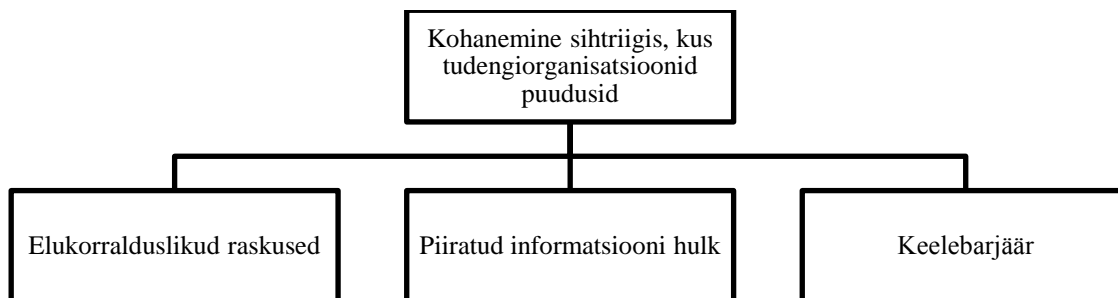
Üldine ettevalmistus. Uuritavate arvates oleks sihtriigi poolne informatsioon asjakohasem võinud olla. Ainult üks intervjuueeritav kinnitas saadud informatsiooni efektiivsust ning materjalide sobivust. Ettevalmistus sõltus suuresti ka indiviidi panusest ning soovist nii riigi kui kulude kohta informeeritud saada. Ometi tõi tudengid välja ka orientatsiooninädala raames toimunud infotunnid, mis jagasid enamike valdkondade kohta piisaval määral informatsiooni.

Hollandis üks asi, mida mina ei uurinud /.../ tuli meile kõigile väga suure üllatusena, on see, et missugune ilm seal on. Mul oli aimdus, et ma lähen Eestist, mis on Põhja-Euroopas, Kesk-Euroopasse, seal on soojem, seal on parem jne. Siis kui olid esimesed külmad ja vihmased ilmad, siis me mõtlesime wow, siin sajab mega palju. (Tudeng 4)

Riigi kohta oli meil selline sissejuhatav loeng või kokkusaamine kohe esimesel päeval, enne õppetöö algust ja ise ma ei otsinud ka riigi kohta mitte midagi. (Tudeng 4)

5.3. Kohanemine sihtriigis, kus tudengiorganisatsioonid puudusid

Järgnevalt antakse ülevaade uurimisküsimuse „Milline oli välistudengite kohanemine sihtriigis, kus tudengiorganisatsioonid puudusid?“ andmeanalüüsi tulemustest. Tulemuste selgemaks esitamiseks koostati joonis (vt Joonis 5), millel on näidatud andmeanalüüsis eristunud alakategooriad.

Joonis 5. Kohanemine sihtriigis, kus tudengiorganisatsioonid puudusid

Elukorralduslikud raskused. Intervjueeritavad kogesid sihtriiki saabudes suuremal määral kohanemistakistusi just elukorralduslikus valdkonnas, mida suurendas ka tugiorganisatsioonide puudumine. Uuritavad tõid välja ühisürituste puudumise, mistõttu tuli ise oluliselt aktiivsem olla ning panustada kultuuri tundmaõppimisse. Samuti viidati akadeemilistele iseärasustele, millega oli keeruline harjuda. Probleemi valmistas ka majutuse leidmine, mis osutus võimalikuks üksnes kohalike abiga.

Kõige suurem erinevus ilmselt oli see, et tunnid toimusid palju hilisemal ajal, kui Eestis. Ma mäletan, et mõned loengud oli kaheksa ajal õhtul ja sellega oli üsna raske harjuda. (Tudeng 1)

Sellist ühtset organisatsiooni ei eksisteerinud ja niipalju kui ma teise välistudengitega rääkisin, siis kõigi arvates oli see väga halb. Me oleks võinud palju rohkem igasuguseid asju ühiselt teha, aga kuna selletõttu, et ei olnudki organisatsiooni, kes midagi korraldaks, ei olnud väga palju asju mida teha. (Tudeng 1)

Majutuse leidsin ise tänu sellele tugiisikule, kellega ma läksime, siis kinnisvarabüroosse ja siis sealt läbi selle leidsime. (Tudeng 2)

Piiratud informatsiooni hulk. Uurimuses osalenud tõesid, et pidid suuresti ise vajaliku informatsiooni leidmisesse panustama. Sihtriigi poolt saadud info oli uuritavate sõnul napp ning pealiskaudne.

Sealsete kulude kohta pidin ma kõik ise otsima. (Tudeng 1)

Akadeemilises elus, no alguses on kindlasti raske aru saada sellest koolisüsteemist, et seda siis kuidagi seletada täpsemalt, mingit nõu anda. (Tudeng 2)

Ühiselamu võimalus oli vist ka, aga probleemiks oligi see, et see oli palju kallim, kui kuskil korteris omapead elamine ja selle kohta ei olnud ka väga informatsiooni, et pidi ise internetist leidma selle informatsiooni. (Tudeng 1)

Keelebarjäär. Uuritavate sõnul kogesid nad keelebarjäärist tulenevaid kohanemiskursusi näiteks akadeemilises keskkonnas, kus ingliskeelsete ainete valik oli piiratud ning ei ühtinud algselt pakutava programmiga. Samuti soovisid intervjuueeritavad keelekursustest osa võtta ent probleemiks toodi rühmade puudus ning kiire kursustele registreerumine, mistõttu jäädi ka vajalikust kursusest ilma.

Ma arvan, et kõige raskem oligi selle keelebarjääri tõttu. Et ei olnud väga palju valikuid, et mis aineid endale valid, neid inglise keelseid aineid ei olnud selles õppekavas väga palju. (Tudeng 1)

Rohkem võiks keelekursuseid kooli poolt tegelikult pakkuda. See kus mina olin, seal tundus, et seal oligi ainult üks rühm, või noh erinevad tasemed aga ainult ühele rühmale. (Tudeng 2)

Üks intervjuueeritav tõi välja ka iseseisvuse puudumise, sest ei osanud kohalikku keelt ning pidi tuginema oma sõbrannale.

Ma arvan, et esimesed paar nädalat olid kõige raskemad, aga mis mind kuni kõik selle poole aasta jooksul kõige rohkem häiris oli see, et ma tundsin, et ma ei saa iseseisvalt midagi teha. Ma pean alati koos olema oma sõbrannaga, kes oskab hispaania keelt. (Tudeng 1)

5.4. Enim toetust vajavad valdkonnad

Järgnevalt antakse ülevaade uurimisküsimuse „Millised on välistudengite jaoks enim toetust vajavad valdkonnad?“ andmeanalüüsi tulemustest. Tulemuste süsteemseks esitamiseks

koostati joonis (vt Joonis 6), millel on näidatud alakategooriad, mis neljanda uurimisküsimuse andmete analüüsimisel selgusid.

Joonis 6. Enim toetust vajavad valdkonnad

Akadeemiline kohanemine. Intervjueeritavate tunnistasid, et kohati oli akadeemiline kohanemine keeruline, sest hindamissüsteem oli harjutust erinev või toodi välja ingliskeelse õppekava üksluisus.

Näiteks pakkudagi rohkem mingeid kursusi ja tunde mis võib-olla ei ole isegi täpselt sinu õpitava erialaga seotud, aga olekski mingi valikaine, mida sa saaksid välismaal võtta.

(Tudeng 1)

/.../ see akadeemiline keskkond kui selline, oli alguses väga võõra. (Tudeng 3)

Ometi tunnistas üks tudeng, et uus keelekeskkond ei valmistanud erilisi probleeme ning seetõttu toimus ka kohanemine oluliselt kiiremini.

/.../ seal koolis oli küll ja lisaks kogu õpe ja suhtlus oli inglise keeles, et see oli hästi mõnus, et see ei olnud midagi ehmatavat. (Tudeng 4)

Informatsiooni kättesaadavus. Intervjueeritavate sõnul on infovahetus olenevalt sihtriigist väga aeglane ning seetõttu oli keeruline ka näiteks majutust leida. Sihtriigist olenevalt mainiti ka Interneti rasket kättesaadavust, mis raskendas asjaajamist ka sihtriigis kohal olles. Samuti takistas see lähedastega suhtlust.

Hispaanias meilidele vastamine käib väga aeglaselt, et mida varem neid asju ajama hakata, seda parem. (Tudeng 1)

/.../ sellepärast, et praegune koostööpartner kes neil on, põhimõtteliselt väga harva vastab üliõpilaste kirjadele. Selline kogemus mul lihtsalt oli, et kui mina kirjutasin neile,

siis nad vastasid mulle kaks nädalat hiljem, kui ma olin endale korteri juba leidnud, pakkudes, siis mulle erinevaid võimalusi. (Tudeng 3)

Suurem hulk infot, mis vahetussemestri alguseks vajalik oli otsisid intervjueeritavad ise. Oluliselt peeti ka seda, et elamiskulude informatsioon peaks olema paremini kajastatud, sest vastasel korral avastatakse alles vahetussemestri käigus, et stipendiumitest ei jätku ning on vaja ka ise finantseerida.

Mingi info oli seal ülikooli kodulehel olemas ma mäletan kulude kohta, et umbes palju on üürid ja asjad. No ma ikka ise otsisin ja lõpuks otsisime ise endale elamise. (Tudeng 2)

Ei hinda väga heaks eriti sihtülikooli poolt, võib-olla neil on mingid materjalid, mida ma ise ei leidnud ja ei otsinud, aga ja tegelikult see elamiskulude asi ehmatas nagu poole elamise pealt küll ära, et sellega ma ei olnud arvestanud. (Tudeng 4)

Keeleõpe. Kõik intervjueeritavad kinnitasid keeleõppe olulisust ning soovitasid võimaluse korral ka enne vahetuse algust keelekursustest osa võtta. Keeleõppesega seostati ka kohanemise lihtsustamist ning majutuse leidmist.

Ma usun, et üks lihtsam ole kindlasti, et kui sa elad riigis, kus on see keel ja sa oskad seda ja saad aru asjadest. Kindlasti on lihtsam. (Tudeng 2)

Ma arvan, et oleks võinud mingid keelekursused näiteks olla, sest ülikoolis need registreeriti kohe täis. Kasvõi mingi algkursus, et mingid elementaarsemad asjad selgeks saaks. (Tudeng 1)

/.../ tore, et sain hollandi keelt õppida tasuta, sest mul oli endal plaan niikuinii seda teha. ESN pakkus ka tasulisi kursusi, et see oli hea. (Tudeng 4)

Üks intervjueeritavatest tõdes, et keelebarjäär andis enim tunda just koolitöodes, kus rühmapartneriteks olid enamjaolt kohalikud. Olenemata keelekursusel osalemisest ei suudeta, aga niivõrd kiiresti keelt omandada, et rääkida automaatselt kaasa grupidiskussioonides. Toodi välja ka tõsiasi, et antud grupid olid moodustatud kohalike õppejõudude poolt. Intervjueeritav märkis, et õppejõud saavad rahvusvaheliste tudengite integratsioonile klassiruumis palju kaasa aidata,

/.../ keelebarjäär andis väga tugevalt tunda, siis kui me hakkasime grupitöid tegema, sellepärast, et ma sattusin sellisesse gruppi, kus olid seitse inimest, ja mina olin

ainukesena välismaalane ja siis nad koguaeg rääkisid itaalia keeles ja mul oli väga raske selles mõttes neist aru saada. No jah võib-olla see ongi see, et nad ei taha väga nagu võib-olla siis suhestuda. Nende jaoks on raske võib-olla neid välismaalasi vastu võtta või nii. (Tudeng 3)

Majutus. Kõik intervjueeritavad tunnistasid, et majutus olid alguses raskeim aspekt millega välisvahetuse jooksul tuli tegeleda. Samuti tunnistati, et iseseisvalt oli majutuse leidmine keeruline ning kasu oleks olnud kohalikest, kes aitaksid leida head kinnisvarabürood või soovitada sotsiaalvõrgustikes asjalikke gruppe, kus üürilisi otsitakse.

Majutuse puhul ma arvan, et oleks mõistlik, kui oleks mingi selle organisatsiooni poolt koostatud koduleht, kus ongi erinevad pakkumised üleval. (Tudeng 1)

Pigem nagu aidatagi, et kus need kinnisvarabürood on ja kus on kõige mõistlikum, kelle poole pöörduda, kuidas siis lepingute sõlmimine käib jne. (Tudeng 2)

Üks vahetussemestril viibinud tudeng kinnitas ka asjaolu, et leidis ka tudengeid, kes pidid elukoha puudumise tõttu koju tagasi pöörduma.

/.../ ma tean, et mõned olid ma tean, kes läksid koju tagasi, sest nad ei leidnud elukohta. (Tudeng 4)

Sotsiaalsed ühisüritused. Intervjueeritavate sõnul oleksid nad soovinud osaleda eri valdkondi puudutavates ettevõtmistes ja üritustel. Samuti leiti, et sellised ühisüritused oleksid aidanud vältida punktide teket ning soodustada suurema tutvusringkonna teket.

Nad oleksid võinud küll nagu rohkem neid välisüliõpilasi nagu liita nende tegevustega. Muidu seal kõik vajusid laiali ja olid omad need punktid, et oleks veidi ühtsem olnud võib-olla. (Tudeng 2)

Näiteks tõi üks uuritav välja SocialErasmuse tegevuse, mis jäi ESNi üldise peoprogrammi varju, kuid tema sõnul oleks see paljusid tudengeid hoopis rohkem paelunud.

/.../ väga vähe oli seda, oli küll, aga pigem vähem reklaamiti näiteks seda SocialErasmust, mis on see, et sa lähed ja teed kogukonnale midagi head. Minu arust see üldse ei paistnud silma, või see, et Eestis vist on mingid lauamänguõhtud ja mingid sellised asjad. Seda oleks minu arust rohkem võinud olla või isegi, kui seda oli, siis oleks

võinud seda rohkem turundada, sest praegu oli täpselt selline tunne, et kõik ongi hästi peokeskne. (Tudeng 4)

Teine intervjueeritav leidis, et tema poolt valitud sihtriigis küll toimus erinevates valdkondades üritusi ent need olid tasulised, mistõttu ei olnud need ka kõigile kättesaadavad.

Bocconi Ülikoolil on oma kunstikogu /.../ algusnädalatel tehti meile selline ekskursioon. Need inimesed, kes muidugi tahtsid sellest osa võtta ja seal oli erinevaid teisi valdkondi ka. Näiteks kokandusklassid ja midagi sellist, aga muidugi, mis barjääriks oli see, et sa pidid maksma näiteks selle kokandustunni eest või siis erinevate nende töötubade eest. (Tudeng 3)

Käesoleva bakalaureusetöö tulemusi kokku võttes võib öelda, et uurimuses osalenud üliõpilased tunnetasid tudengiorganisatsioonide tegevust sarnaselt. Intervjueeritavad tunnistasid, et semestri alguses on toetusorganisatsioonide roll olulisem ning orientatsiooniprogramm toetab uute tutvuste leidmist ning kohaliku sotsiaalvõrgustiku teket. Ometi tunnetati eksamiperioodil organisatsioonide tegevuse vähenemist, kuid soov selle järele kasvas, sest koduigatsus suurenes ning eksamid tekitasid stressi, mistõttu oldi ka vähem sotsiaalsed. Märkimisväärselt tõdeti ka asjaolu, et ESNi tegevus oli liialt suunatud pidutsemisele, mistõttu ei soovitud ka nende poolt organiseeritud üritustest osa võtta. Positiivse aspektina toodi siiski välja ESNi reisirid, kus nõudlus oli suur ent kohti polnud piisavalt, mistõttu jäädi tihtilugu ekskursioonidest ilma. Samuti avaldasid intervjueeritavad soovi, töötada koos kogukonnaga või mingil määral sihtriigi heaks midagi korda saata. Näitena toodi välja SocialErasmus, kuid tõdeti, et antud valdkonna üritused pälvisid üldjoontes oluliselt vähem tähelepanu kui legendaarsed ESNi peod. Üldjoontes tunnistasid tudengid, et vastavalt tekkinud suhtlusringkonnale leiti ka iseseisvalt meelepäraseid tegevusi, millega oma Erasmus üliõpilasvahetus meeldejäävaks muuta.

6. Arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, mil viisil toetavad tudengiorganisatsioonid Erasmus välisüliõpilaste kohanemist. Järgnevalt arutletakse tulemuste üle uurimisküsimuse kaupa.

Esimese uurimisküsimuse (*Millised on tudengiorganisatsioonide tugitegevused üliõpilaste hinnangul*) kontekstis näitasid uurimuse tulemused, et intervjueeritavad pidasid esmatähtsaks informatsiooni kättesaadavust ning tihtilugu osutusid infokanaliteks just tudengiorganisatsioonid. Uuritavate poolt toodi välja, et aktiivseimalt jagasid

tudengiorganisatsioonid informatsiooni toimuvate ühisürituste ja reise kohta. Kõrgelt hinnati tudengiorganisatsioonide poolt sisustatud orientatsiooniprogramme. Tähelepanu, et orientatsiooninädala käigus toimunud üritustel tutvustati ning jagati infot ka sihtriigi ning ülikooli kohta. Olulise aspektina tõid intervjuueeritavad välja tutvumisprogrammi kui uues keskkonnas kohanemist enim soodustava teguri. Antud programmi positiivseks küljeks loeti võimalust tutvuda ning luua sõprussuhteid teiste välisüliõpilastega, mis leevendas alguse üksildustunnet.

Intervjuueeritavad tõdesid, et enamasti jäädigi suhtlema orientatsiooniprogrammide raames kohtunud inimestega. Sarnase tulemini on jõudnud ka Zhai (2002), Ballatore (2010) ning Gill ja Bialski (2011), kelle uurimused osutavad, et sotsiaälvõrgustiku teke on eriti intensiivne vahetult peale sihtriiki saabumist. Samuti ühtivad intervjuueeritavate kogemused eelmainitud autorite poolt kinnitatuga, et semestri algul on toetusorganisatsioonide ning sõprusringkonna tugi kõige olulisem. Töö autori arvates seisneb põhjus, miks enamik vahetusüliõpilasi oma suhtlusringkonna juba algusnädalatel leiab selles, et sihtriiki saabutakse üldjuhul varem ning esimesed tutvused luuakse keele- või kohanemiskursuste käigus, vahetult enne semestri algust.

Teise uurimisküsimuse (*Kuidas kirjeldavad oma kohanemist need vahetustudengid, kelle valitud sihtriigis tegutses ESN aktiivselt*) analüüs näitas, et ESNi üritustest osavõtt põhines eelkõige tutvusringkonna ühishuvidel. Uuritavad tõdesid, et enamik ESNi üritusi on suunatud peolembelistele tudengitele, kelle jaoks akadeemiline edukus on teisejärguline. Teoreetilise kinnituse leiab väide Sheridan (2011) uurimusest, kus välistudengite tehtud intervjuude põhjal selgub, et enamike jaoks on akadeemiline edukus teisene. Ometi on töö autori poolt intervjuueeritavad Eesti tudengid teisel arvamusel ning tõdeti, et peokesksus neile ei sobinud, mistõttu ei soovitud ka peale ühisreise, teistest üritustest osa võtta. Toodi välja ka Erasmuse kujund, kui alkoholi ning pidutsemise sümbol. Dunne (2009) uurimusest nähtub samuti, et ka kohalikud tudengid tunnetasid Erasmuse üliõpilaste iselaadi elukombeid ning ambitsioone, mistõttu ei oldud ka alati sõprussuhteid looma. Töö autori arvates vastab Erasmuse kujund tõe, kuid sellele on oluliselt kaasa aidanud ESNi süsteemselt korraldatud peod. Ometi on indiviidi otsustada, millises sõprusringkonnas olla ning kuidas akadeemiline ning sotsiaalne elu ühendada, mistõttu ei tohiks karta Erasmuse välisvahetusele suundumist.

Kolmandat uurimisküsimust (*Kuidas kirjeldavad oma kohanemist need vahetustudengid, kelle valitud sihtriigis toetavad tudengiorganisatsioonid puudusid*) analüüsisid ilmsel, et sotsiaalne kohanemine oli ilma tudengiorganisatsiooni toetuseta oluliselt keerulisem. Uurimuses osalenud nentisid, et tuli ise aktiivne olla ning riigi ja kultuuriga tutvuda, sest

ühiseid üritusi korraldati väga harva ning sellest teavitamine ei olnud järjepidev. Olenevalt sihtriigist mainisid intervjueeritavad ka Interneti kehva kättesaadavust, mistõttu oli sotsiaalse toe leidmine raskendatud, sest ka suhtlus kodustega oli raskendatud. Sotsiaalse toe olulisust rõhutavad ka Sümer et al. (2008) leides, et see mängib olulist rolli koduigatsuse ja depressiooni vältimisel. Church (1982) lisab, et muu toe puudumisel lasub oluline roll suhtlusel rahvuskaaslastega. Ühiste läbielamiste ning kogemuste jagamine aitab luua ühtekuuluvustunde, luues kohanemiseks soodsamad tingimused. Aga samas võib rahvuskaaslastega suhtlus pidurdada sidemete loomist kohalikega. Töö autori enda kogemuse põhjal soodustas just rahvuskaaslaste puudumine tihedama rahvusvahelise tutvusringkonna teket, samuti mõjus see positiivselt võõrkeele oskusele.

Neljanda uurimisküsimuse raames (*Millistes valdkondades ootavad Erasmus vahetusüliõpilased enim tuge*) selgus, et kõige enam sooviti toetust keeleõppes ning majutuse leidmisel. Samuti märgiti ära, et informatsiooni kättesaadavus on elamiskoha leidmisel esmatähtis ning nii kohalikud institutsioonid kui ka tudengiorganisatsioonid saaksid selles vallas palju ära teha. Välja toodi lisavajadus keelerühmade järele, et kõikidel soovijatel oleks võimalik kursustel osaleda. Samuti leiti, et minnes välisvahetusse Erasmus+ programmiga võiks keeleõpe olla tasuta. Samas on oluline, et õpirändes osalevad üliõpilased hindaksid oma keeleoskust kriitiliselt enne vahetussemestri algust, sest akadeemilises keskkonnas võib vajaliku taseme puudumine eneseteostust suurel määral piirata. Sümer, Poyrazli ja Grahame (2008) kinnitasid oma uurimuse põhjal, et tudengid, kelle inglise keele oskus ootustele ei vastanud, tundsid nii ängistust kui ka suuremat stressi. Uurimuses osalejad tõid välja tõsiasja, et tegelikkuses ei omandata keelekursustel elementaarsetest oskussõnadest enamasti. Intervjueeritavate poolt kogetut toetab ka Caudery, Peterseni ja Shaw (2008) läbi viidud uurimus, kus selgub, et enamasti vahetusperioodil viibivad välisüliõpilased kohalikku riigikeelt ära ei õpi. Seetõttu omab inglise keel *lingua franca* rolli. Töö autori hinnangul lähevad enamik välisüliõpilasi lihtsama vastupanu teed, kasutades suhtluseks inglise keelt, see omakorda võib saada põhjuseks vähesele suhtlusele kohalikega.

Käesolevast uurimusest võib kasu olla nii tulevastel Erasmus välisvahetusele suunduvatel üliõpilastel kui ka tudengiorganisatsioonidel. Töö edasiarendamisel magistritööks võiks uurida lisaks õppejõudude hinnanguid välisüliõpilaste õpetamisele ning nende poolt tajutud kultuurilisi erinevusi, õpetades rahvusvahelises keskkonnas. Käesoleva uurimistöö piiranguks on valimi väiksus, mis tuli ajanappusest. Õpirände kogemused on nii mitmekesised, mistõttu võinuks uuritavate hulk olla suurem arvuliselt aga ka geograafiliselt

(erinevate riikide kogemus). Kindlasti oli piiranguks uurija vähene intervjuerimis- ja andmetöötlus kogemus.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

17.05.2016

Birgit Ritsbek

Kasutatud kirjandus

- Andrade Snow, M. (2006). International students in English-speaking universities. *Journal of Research in International Education*, Vol 5, No 2, august 2006, pp 131-151
- Ballatore, M. 2010. Erasmus et la mobilité des jeunes européens. Erasmus and the Mobility of European Youth. Paris: Presses Universitaires de France.
- Brooks, R. 2005. Friendship and Educational Choice. Peer Influence and Planning for the Future. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Brown, L. 2009. "An Ethnographic Study of the Friendship Patterns of International Students in England: An Attempt to Recreate Home Through Conational Interaction." *International Journal of Educational Research* 48 (3): 184–193.
- Bryła, P. 2014. The use of online social networks by Polish former Erasmus students: a large-scale survey. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 13 (3) (2014), pp. 232–238
- Cam, E., & Isbulan, O. (2012). A new addiction for teacher candidates: social networks. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), 14-19.
- Caudery, T., M. Petersen, and P. Shaw. 2008. "The Motivations of Exchange Students at Scandinavian Universities." In *Students, Staff and Academic Mobility in Higher Education*, edited by M. Byram and F. Dervin, 114–130. Newcastle: Cambridge Scholars.
- Chen, CP, (1999), Common stressors among international college students: Research and counseling implications. *Journal of College Counseling*, 2, 49-67
- Church, A. (1982). Sojourner adjustment. *Psychological Bulletin*, 91, 540-572.
- Chusner, K & Karim, A. (2004). Study abroad at university level. Landis & P. Bennett (Eds.), *Handbook of intercultural training* (3rd ed.). Thousand Oaks
- De Federico De La Rúa, A. 2003. "La dinámica de las redes de amistad. La elección de amigos en el programa erasmus [The Dynamics of Friendship Networks. Friendship Choice in the Erasmus Programme]." *Revista hispana para el análisis de redes sociales* 4 (3): 1–44.
- Dunne, C. 2009. "Host Students' Perspectives of Intercultural Contact in an Irish University." *Journal of Studies in International Education* 13 (2): 222–239.
- Einla, E. (2007) Tuutorite roll välisstudengite kohanemise teostamisel Tartu Ülikooli näitel: bakalaureusetöö. Tartu Ülikool
- Einla, E. (2009) Välisüliõpilaste kohanemine Tartu Ülikooli näitel: magistriritöö. Tartu Ülikool

- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115.
- Erasmus Student Network (2015). ESNsurvey 2015. Külastatud aadressil http://issuu.com/esnint/docs/esnsurvey_2015/1?e=1978080/30748548
- Euroopa Komisjon. Erasmus+ programmijuhend (2016) Külastatud aadressil https://ec.europa.eu/programmes/erasmusplus/sites/erasmusplus/files/files/resources/erasmus-plus-programme-guide_et.pdf
- European Commission (2015) Erasmus. Facts, Figures & Trends. The European Union support for student and staff exchanges and university cooperation in 2013-2014 Külastatud aadressil http://ec.europa.eu/education/library/statistics/erasmus-plus-facts-figures_en.pdf
- Fox, H. (1994) *Listening to the World: Cultural Issues in Academic Writing*. Urbana, IL: National Council of Teachers of English.
- Hanassab, S. (2006). Diversity, international students, and perceived discrimination: Implications for educators and counselors. *Journal of Studies in International Education*, 10, 157-172.
- Harder, W. C., & Bruening, T. H. (2011). Effectiveness of online videos to modify students' knowledge and perceived barriers regarding study abroad opportunities. *The Journal of International Agricultural and Extension Education*, 18, 45–59.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina
- Hofstede, G. Cultural Tools. Külastatud aadressil <http://geerthofstede.com/countries.html>.
- http://ec.europa.eu/education/library/statistics/2014/estonia_en.pdf
- ICEF Monitor (2015) The state of international student mobility in 2015 Külastatud aadressil <http://monitor.icef.com/2015/11/the-state-of-international-student-mobility-in-2015/>
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>.
- Kelo, M. (2006). *Support for International Students in Higher Education – Practice and Principles*. ACA papers on International Cooperation in Education. Bonn: Lemmens Medien GmbH
- Kim, Y. Y. (2001). *Becoming intercultural: An integrative theory of communication and crosscultural adaption*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Laherand, M.-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.

- Lee, D.S. (1997) "What teachers can do to relieve problems identified by international students". *New Directions for Teaching and Learning* 70: 93–100.
- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., Strömpl, J. (2014). Intervjuu. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/intervjuu>
- Mazman, S., & Usluel, Y. (2011). Gender differences in Rusing social networks. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(2), 133-139.
- Mayring, P. (2000). Qualitative content analysis. *Forum: Qualitative Social Research*, 1(2), 105–114.
- Mayring, P. (2014). *Qualitative Content Analysis. Theoretical Foundation, Basic Procedures and Software Solution*. Austria.
- Olivas, M., & Lee, C. (2006). Understanding stressors of international students in higher education: What college counselors and personnel need to know. *Journal of Instructional Psychology*, 33(3), 217-222
- Otero, S. M., McCoshan, A. (2005). Study on Access to Education and Training –Tender No EAC/38/04, Lot 1 - Final Report for the European Commission
- Pajupuu, H. (2000). *Kuidas kohaneda võõras kultuuris?* Tallinn: Tea Kirjastus
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks: Sage.
- Redmond, M. (2000). Cultural distance as a mediating factor between stress and intercultural communication competence. *International Journal of Intercultural Relations*, 24(1), 151-159.
- Ribchester, C., Wakefield, K., & Miller, G. (2012). Creating a transitional space for new students through pre-induction social networking. *Journal of Geography in Higher Education*, 1,1–13.
- Robertson, M., L Ine, M., Jone S, S. and Thomas, S. (2000) 'International students, learning environments and perceptions: A case study using the Delphi technique'. *Higher Education Research & Development* 19(1): 89–101.
- Rämmer, A. (2014). Valiidsus ja reliaablus. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Külastatud aadressil <https://sisu.ut.ee/samm/valiidsus-ja-reliaablus>.
- SA Archimedes (2012). Huvitavaid fakte: Erasmuse programm Eestis 1999-2012 Külastatud aadressil <http://archimedes.ee/blog/uudised/huvitavaid-fakte-erasmuse-programm-eestis-1999-2012/>
- SA Archimedes (2015). SA Archimedes Aastaraamat 2014. Külastatud aadressil http://archimedes.ee/wp-content/uploads/2015/05/Archimese_aastaraamat_2014.pdf

- Senyshyn, R, Warford, M.K, Zhan, J. (2000). Issues of Adjustment to Higher Education: International Students' Perspectives. *International Education* 30 (1): 17-35
- Sheridan, V. 2011. "A Holistic Approach to International Students, Institutional Habitus and Academic Literacies in an Irish Third Level Institution." *Higher Education* 62 (2): 129–140.
- Smith, R. A., and N. G. Khawaja. 2011. "A Review of the Acculturation Experiences of International Students." *International Journal of Intercultural Relations* 35 (6): 699–713.
- Strange, C. C., & Banning, J. H. (2001). *Educating by design: Creating campus learning environments that work*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Sümer, S., Poyrazli, S., & Grahame, K. (2008). Predictors of depression and anxiety among international students. *Journal of Counseling and Development*, 86(4), 429-437
- Zhai, L, (2002), Studying international students: Adjustment issues and social support, ERIC Document 474481
- Taft, R. (1977). Coping with unfamiliar cultures, In N. Warren (Ed.), *Studies in cross-cultural psychology* (pp.120-135). London: Academic Press
- Tartu Ülikool (2015) Tegevusaruanne 2015 Külastatud aadressil http://www.ut.ee/sites/default/files/www_ut/ulikoolist/tegevusaruanne_2015_0.pdf
- Tartu Ülikool (2015). Erasmuse toetusleping ja stipendium Külastatud aadressil <http://www.ut.ee/et/oppimine/erasmus-euroopa-sisene-opiranne-uliopilasvahetuses-osalemise#Erasmuse%20stipendium%20ja%20toetusleping>
- The Statistics Portal. Number of monthly active Facebook users worldwide as of 1st quarter 2016 (in millions) Külastatud aadressil <http://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/>
- Tompson, H.B. and Tompson, G.H. (1996) 'Confronting diversity issues in the classroom with strategies to improve satisfaction and retention of international students'. *Journal of Education for Business* 72(1): 53–7.
- Trice , A. (2003) 'Faculty perceptions of graduate international students: The benefits and challenges'. *Journal of Studies in International Education* 7(4): 379–403.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (2016). Global flow of tertiary-level students Külastatud aadressil <http://www.uis.unesco.org/EDUCATION/Pages/international-student-flow-viz.aspx>
- Ward, C., Bochner, S., & Furnham, A. (2008). *The psychology of culture shock* (2nd ed.). London: Routledge.

Weaver, G. (1993). Understanding and coping with cross-cultural adjustment stress. In M. Paige (Ed.), *Education for the intercultural experience* (pp. 137-167). Yarmouth, ME: Intercultural Press.

Yalcin, M. (2012). Communication barriers in quality process: Sakarya University sample. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(4), 65-71.

Lisa 1. Intervjuuküsimuste kava

I Varasemad õpingud, sihtriigi valiku põhjused

1. Palun kirjelda oma varasemaid õpinguid.
2. Kuidas Sa leidsid infot Erasmus+ programmi kohta?
3. Millistel põhjustel valisid konkreetse sihtriigi?
4. Kuidas hindad enne sihtriiki saabumist tudengiorganisatsioonide poolt või ülikooli poolt edastatud informatsiooni?

II Sihtriigis tekkivad võimalikud kohanemiskeskkonnad

5. Kuidas tulid toime uues akadeemilises keskkonnas. Millised erinevused esinesid?
6. Palun kirjelda peamisi kultuurilisi eripärasid ning anna hinnang võimalikule keelebarjäärile.
7. Palun kirjelda oma tutvusringkonda sihtriigis. Kas peamiselt teised välisüliõpilased või kohalikud?
8. Kuidas leidsid sihtriigis majutuse. Millised takistused esinesid?
9. Kuidas hindad sihtriigis kohanemist? Milline valdkond oli raskeim- sotsiaalne, keeleline, akadeemiline?

III Sihtriigis kohanemise soodustamine

10. Kas valitud sihtriigis oli võimalus osaleda keelekursustel?
11. Kas valitud sihtriigis tegutses mõni tudengiorganisatsioon näiteks (ESN, Aiesec, Aegee)?
Palun kirjelda mainitud organisatsiooni tegevust.
12. Millistes valdkondades pakkus antud organisatsioon Sulle enim tuge?
13. Millistes valdkondades oleksid tahtnud rohkem tuge?
14. Kuidas hindad üldist välisüliõpilastele suunatud toetussüsteemi antud sihtriigis?

IV Ettepanekud

15. Millised oleksid Sinu soovitusel tudengiorganisatsioonidele järgmistes valdkondades, et lihtsustada välistudengi elu:
  - akadeemilises elus;
  - keeleõppes;
  - sotsiaalses (igapäevaelus);
  - majutusalasest aspektidest?
16. Millised oleksid Sinu soovitusel tulevastele vahetusüliõpilastele antud sihtriigis

Lisa 2. Väljavõte kodeerimisest programmiga QCMap

	A	B	C	
27	Intervjuu II.txt	E16	Interneti kättesaadavus	No esiteks see eripära, et Hispaanias kõik
28	Intervjuu III.txt	E25	Kohalikust tugiisiku olemasolu	Tugiisik oleks väga hea sellises sihtriigis.
29	Intervjuu IV.txt	E25	Kohalikust tugiisiku olemasolu	mingi Buddy Programm. Ma tean, et ESNil v
30	Intervjuu IV.txt	E25	Kohalikust tugiisiku olemasolu	Tudengiisiku kohta veel nii palju, et kedag
31	Intervjuu I.txt	E4	Kohaliku keele oskus	siis tema leidis selle korteri, kuna ta oska
32	Intervjuu I.txt	E4	Kohaliku keele oskus	Ma arvan, et esimesed paar nädalat olid k
33	Intervjuu II.txt	E4	Kohaliku keele oskus	Ma usun, et eks lihtsam ole kindlasti, et ki
34	Intervjuu II.txt	E4	Kohaliku keele oskus	Seal need töötajad väga inglise keelt ei rä
35	Intervjuu III.txt	E4	Kohaliku keele oskus	keelbarjäär andis väga tugevalt tunda, siis
36	Intervjuu III.txt	E4	Kohaliku keele oskus	Itaallased ei taha üldse rääkida inglise ke
37	Intervjuu IV.txt	E4	Kohaliku keele oskus	Ma arvan, et see keeleline asi oli kõige se
38	Intervjuu IV.txt	E4	Kohaliku keele oskus	Plus ma hakkasin hollandi keelt ka õppim
39	Intervjuu IV.txt	E4	Kohaliku keele oskus	Keeleoskus on ka tegelikult oluline, sest k
40	Intervjuu I.txt	E7	Rohkem kohti keelekursustele	50€ oli see maksumus, aga probleem oli si
41	Intervjuu I.txt	E7	Rohkem kohti keelekursustele	Ma arvan, et oleks võinud mingid keelekur
42	Intervjuu II.txt	E7	Rohkem kohti keelekursustele	Alguses oli nii, et pakuti katalaani keele k
43	Intervjuu I.txt	E11	Keeleõppe ürituste korraldamine	Ma arvan, et keeleliselt poolelt saab kindl
44	Intervjuu II.txt	E11	Keeleõppe ürituste korraldamine	Keeleõppes korraldada mingeid keele õpp
45	Intervjuu I.txt	E14	Keelekursuste olemasolu	Ma arvan, et kõige parem oleks muidugi se
46	Intervjuu IV.txt	E14	Keelekursuste olemasolu	Kool pakkus meile täiesti tasuta keelekurs
47	Intervjuu II.txt	E18	Rohkem keelerühmasid	rohkem neid kursuseid võiks ka kooli pool
48	Intervjuu II.txt	E19	Keelekursusel osalemine	Kui hispaania või katalaani keelt üldse ei
49	Intervjuu III.txt	E20	Efektivsem keelekursus	No keelebarjäär oli selles mõttes väga sul
50	Intervjuu III.txt	E20	Efektivsem keelekursus	Keeleõppes võiks nad küll ennast arendac
51	Intervjuu III.txt	E22	Tasulised keelekursused	Ja oli küll, kuid vot siinkohal ongi minu jac
52	Intervjuu III.txt	E22	Tasulised keelekursused	Lisaks nad pakkusid veel ka, siis edasiare
53	Intervjuu III.txt	E22	Tasulised keelekursused	Võib-olla paneksin selle tasuta, sest see t
54	Intervjuu IV.txt	E22	Tasulised keelekursused	i tore, et sain hollandi keelt õppida tasuta
55	Intervjuu I.txt	E5	Korterite pakkumisi ei olnud	Takistuseks oli see, et kuna oli niivõrd koc
56	Intervjuu I.txt	E12	Majutuspakumistega Interneti lehekülg	Majutuse puhul ma arvan, et oleks mõistli
57	Intervjuu I.txt	E13	Kohalike abi majutuse otsimisel	et nad aitavad sul ka juba ise näiteks maj

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Birgit Ritsbek (sünnikuupäev: 11.05.1992)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Erasmuse välisüliõpilaste kohanemise toetamine tudengiorganisatsioonide poolt“, mille juhendaja on Karmen Trasberg,
  - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 17.05.2016